

HIRDETÉSEK.

Kiadó-hivatalkunk számára hirdetésnyeket elfogad Bécében; Hasenstein és Vogler Wallischgasse Nr. 10, Mosse R. Seilerstätte Nr. 3 és Oppelk A. Wallzeile Nr. 22.

Gyönyörű szép HÖLGYRUHAKELMÉK
a legkedvezőbbben megszereshetők
HAMBURGER ADOLF-nál,
Budapest, koronaherezeg-utca S. sz.
Minták kívánatra azonnal ingyen és bérmentve bérhöz küldetnek.

EPILEPSIE
(nehézkedő levei után gyógyították dr. KILLISCH, különleges orvos ill. Neu-stadtban, Drezda mellett (Sász-országban). Már 3000-nál többen sikerrel gyógyítottak.
Hirsch P.
Ország-út, 43. sz., a kerepesi-út sarkán.
Ajánlja gazdagon felszerelt

Háztartásoknak
ajánlatik a legjobb porosz
LOUISENGLÜCK-SZALONSZÉN
50 kg. zsákokban pinczébe szállítva a frt 1.05, egész fuvarban a frt 1,
Gutmann testvérek köszön-telepei.
Zweig Lajos, mérleg-utoza 2.
2379

PURITAS
haj-ifító tej.
A „Puritas“ nem hajfesték, hanem tejemű folyadék, mely majdnem azon esodálatos hatással bír, hogy ősz hajakat megifjít, assz lassankint, még pedig legkésőbb tíz-negy nap alatt ama színt visszahadja, melylyel eredetileg bírtak!
A „Puritas“ nem tartalmaz festék-anyagot. A haj tetésze szőri it vizel moshatók, lehet fehére-ki tvont vánkocson aludni és gőz-fű köket használni, a festékek nyoma sem vehető észre, mert a **PURITAS** nem fest, hanem ifjítja, és pedig a leghosszabb és le-dúsabb női haj-szót és a férfi haját és szakállát.

lábbeli-raktárát
az alább következő legolcsóbb árakon:
1 pár éberling, bárony vagy bőr hölgy-topán, lakk-orr, csúggal vagy fűszere. 3 frt 60
1 pár charrin, fénymásos vagy bagaria-bőrös férfi-topán, kettős talpú. 4 frt 10
1 pár térd- vagy közönséges csizma, fénymásos vagy bagaria-bőröl, kettős talpú. 10 frt.
Vidéki megrendelések utánvétel vagy sz. öszeg beküldése mellett pontosan teljesítetnek. Árjegyzékek kívánatra díj nélkül küldetnek.

Rosenfeld Albert francia és angol illatszerek és pipere-cákkak raktára
Bécében, I., Bauernmarkt 2.
GÜNTHER R. F. fogtisztító szereinek fő-raktára.
cs. k. udv. fogorvos
„Aqua Amarella“
JOHN GOSNELL és TÁRSÁTÓL, Londonban. 2714
Kipróbált, legjobb hajfestő-azer, mely 8-10 napi használat után a megöszült hajnak eredeti színt vissza-adja. A siker kimaradhatlan, használata könnyű. Az elért szín sem a kipárolgás, sem fűrdők által nem szenved. Használati utasítás mellékelve van. — Egy üveggel 4 frt.

ALKALMAZÁSA
a világon a legegyszerűbb. A tejet kezeletke öntve, a haját addig dörzsöljük vele, míg egészen át nincs áztatva, s ezt naponként kétszer ismétljük. Ebből áll az egész. Ha a haj eredeti színt vissza-nyerte, mi rendszeren éis vagy tíznapot nap mulva szokott bekövetkeznél, akkor a további használat a tejknek hetenként egyszeri bedörzsölésére szorítkozhatik.
Egy üveg „Puritas“ ára 2 frt (postai küldésnél 20 krrel több) s késpénzen vagy utánvétel mellett kapható Bécében:
FRANZ OTTO-nál, Mariahilferstrasse 38.
Fő-raktár:
Budapest: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerészmű, király-utca 7.
Raktárak Magyarországon következő gyógyszerészeknél:
Arad: Rozsnyay Mátyas.
B.-Csaba: Lang G.
Debreczen: Göllér Nándor.
Eszék: Göbetski József.
Dionis J. G.
Gyöngyös: Vozsár Tamás.
Ménarits Nándor.
Győr: Vollenhofer F. G.
Károlyváros: Csiky Kristóf.
Kassa: Hegedűs Lajos.
Keszthely: Wünsch Ferenc.
Köszeg: Küttel István.
Miskolc: Dr. Csáthy Szabó Ist.
Nagy-Becskerek: Kokits A. F.
Nagy-Ényed: Binder Ágost.
Nagy-Kanizsa: Prager B.
Nagy-Várad: Molnár József.
Pancsova: Gráf V. H.
Pécs: Goldschmidt M.
Péstyén: Orpon János.
Pozsony: Soits Rezső.
Rimaszombat: Lisska József.
S.-A.-Ujhely: Pintér Ferenc.
Sárvár: Teutsch J. B.
Székes: Gürtler Károly.
Sziged: Meák Gyula.
Bárcsaj K.
Kovács Albert.
Székeshéhvár: Dshalla Gy.
Szigetvár: Salamon Gyula.
Temesvár: Lechner B.
Tökaj: Brezanyi E.
Veszeg: Strach Sa.
Zólyom: Stech L. jos.

AZIENDA ASSICURATRICE TRIESTIEN.
A t. cz. felek, kik intézetünknel nyeresemény-jutalékra biztosítvák, ezennel értesítetnek, miszerint az **1876-ik évi nyeresemény-jutalék az évi díj 51 3/4 %-át (több mint a felét)** épezi, és alulirottak pénztáránál (nádor-utca 9. sz.) a. felvehető.
Budapestben, 1877. február hóban.
A triesti kir. szab. Azienda Assicuratrice magyarországi képviselősege
Lichtenberger m. p.

Mell-, nyak-, gyomor-bajoknál
és általános testi gyöngeségeknél, valamint legjobbnak bizonyult erősítőszere gyanánt lábbadozásoknál használható a legnagyobb gyogyerejű
Hoff János-féle
maláta-gyógytápszer,
mely már oly sokszor kipróbáltott, hogy a szenvedő közönség figyelmét saját jóvoltából ezen gyogyiszere felhívjuk.
Európa majdnem valamennyi uralkodója részéről történt kitüntetés, Európa leghíresebb orvosi kitüntéségei részéről történt ajánlás és alkalmazása valamint naponként befolyó számtalan hálaanyagot a Hoff János-féle maláta-gyógytápszer használata folytán történt szerencsés kigyógyulásokról, a legcsalhatatlan bizonyítékai annak valódi értékéről.
Nagy-Léta. Készítményei felülmulhatlan hatású gyogyerejéről teljesen meggyőződve, betegem aluljegyzett czime alatt kérek még 6 palacknyi maláta-kivonatot küldeni. Krall Hermann, cs. k. tábori orvos.
Grubisnopolle. Betegemnél alkalmazott maláta-kivonat-egészségősr kitűnő hatásáról meggyőződve, kérek minél előbb (egy ládányi) küldemény. Malich József, cs. k. fő-székes.
Pola. (Távirati tudósítás.) Küldjön nekünk rögtön postával 12 palackkál az ön kitűnő maláta-kivonat-egészségősről. Katonatiszták és államhivatalnokok fogyasztási egylete. **Alberti C.** igazgató.
Dr. Gürtler fő-orvos Ivánskán. Az ön maláta-kivonat-egészségőre valamint maláta-egészség-csokoládéja kitűnő hatásnak voltak, enyhítvén a köhögést, étvágyat és álmot idézvéen elő. 3073
Csak valódi Hoff János-féle maláta-készítményeket kérjünk, melyek a törvényesen bejegyzett védjeggyel (a föltaláló arczképével) ellátva, miután az utánzatok nem bírnak gyogyerejűvel, s készítményük sem olyan, mint a Hoff János-féle készítmények.

A FRANKLIN-TÁRSULAT
magyar irodalmi intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4-ik szám) megjeleni és minden könyvtáránál kapható:

KIS NEMZETI MUZEUM.
Ára egy-egy kötetnek 50 kr.
1. Magyar dalnok. A legszebb dalok, románok, balladák, s egyéb szavallásra alkalmas költemények gyűjteménye.
2. 3. Kisfaludy Károly válogatott munkái. 2 kötetben. I. Versek és elbeszélések. II. Színművek.
4. Regegyűgyök. Jósika Miklós legszebb beszélyeiből. A magyar nép és ifjuság számára.
4. Robinson Crusoe élete és kalandjai. Angol után átdolgozva 124 képpel.
6. Tündérmesék. A legkedveltebb gyűjteményekből összeállítva.
7. Boldogháza. Buzdító és oktató történet. 23 képpel.
8. Magyar népdalok.
9. Magyar hősköltemények.
10. Aha. Regény írta Jósika Miklós. Két rész egy kötetben.
11. 12. Magyarország története a legrégibb idők-től koránkig.
13. Kisfaludy Sándor válogatott munkái.
14. Történeti adomák és jellemrajzok.
15. 16. Jókai Mór válogatott beszélye.
17. 18. A szabadság hősei és vértanúi. Lapok a magyar történelemből Horváth M., Kerékgyártó A., Szilágyi S. stb. nyomán írta Kuliffay Ede.
19. Kölcsei Ferenc válogatott munkái.
20. Tréfás versek.
21. Csokonai Mihály válogatott versei.
22. Mignet, Franklin élete.
23. 24. Mathews. Hogyan boldogulunk? Két kötet.
25. 26. Fáy Andras eredeti meséi és aphorizma. Két kötet.
27-29. Boros Mihály válogatott kisebb munkái. Három kötet.
30. 31. Vértessy Arnold. Ujjab beszélyei. Két kötet.
32. Simans Tivadar. Az ós-római időkbeli. Korrajzok ford. Bús Vitéz.
33. 34. Kane a sarkutazó. A második Grinnell-expedíció sarkutazása. Dr. Kane E. K. műve után. Bevezetéssel ellátva.
35. 36. Érintkezés az emberekkel. Irta B. Knigge Adolf. A tizenötödik javított kiadás után Nagy István. Két kötet.
37. Erdély története. Az ősidőktől korunkig. Egy-beállítva Kuliffay Ede.

A FRANKLIN-TÁRSULAT magy. irod. intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4) megjeleni és kapható:
CONSUELO.
Franczián írta **GEORGE SAND.**
Fordította **ZOMORFALYI.**
Három kötetben.
Ára füzve 5 forint.

Vallás és Tudomány.
Írta: **DUX ADOLF.**
TARTALMA: A világ rejtélye. — Szent Péter és a természetfölösök. — Az «isten» szó. — Vallás és tudomány testvérek. — Párhuzam hit és tudomány közt. — A fény mint szervező elv. — A heterogen nemzés. Az ész kiválása. — A világ-mechanismus.
Ára füzve 60 kr.

VASÁRNAPI UJSÁG
Előfizetési föltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: (egész évre ... 12 frt, félre ... 6) Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: (egész évre ... 8 frt, félre ... 4) Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: (egész évre ... 6 frt, félre ... 3)
8. szám. — 1877. Budapest, február 25. XXIV. évfolyam.

PESTALOZZI.
(1746—1827.)

A MAGYAR tanítók a legközelebb mult napokban, február hó 17-én — ünnepet ültek. A néptanítók nagy mestere Pestalozzi halálának ötvenedik év fordulója volt ezen a napon. Az ötven év, mely Pestalozzi halála s a jelen közt lefolyt, részben a népnevelés ügyének diadalnapjai közé tartozik. Nincs ma már senki, ki ez ügy fontosságát el ne ismerné, konzervatív és szabadelvű, hívó és hitetlen egyaránt versenyeznek a népnevelés fölvirágoztatása érdekében, s az államférfiak a népoktatásügyet legfontosabb feladataik közé sorozák. Harminczegy évvel ezelőtt 1846-ban, midőn a szomszéd államokban e nagy férfiú születésének százados évfordulóját ünnepeleék, nálunk csak a tanférfiak érdeklődtek íranta, ma nincs e hazában egyetlen művelt egyén, ki ez idegen, de hazánk beléletére nézve oly jelentőség-teljes férfiú emlékének ne volna kész egy pár perczet áldozni.

Pestalozzi élete viharos és viszontagságos volt. 1746-ban január 12-én született Zürichben. Atyja elhalt, midőn a gyermek még csak hat éves volt. Anyja s egy hü cseléd nevelték fel. A gyöngéd nő befolyás teremtette meg nála a szelid, fogékony kedélyt, de másrészt ez okozta azt is, hogy a férfias szilárdságot, a gyakorlati tapintatot nélkülöznie kellett. Életének első szakasza tisztán tapogatózásokból állott. Theológiát tanult, de abban hagyta azt, mert már az első predikációnál megakadt; jogi tanulmányokra adta azután magát, de azokat csakhamar meguntta. Egy nagy betegség következtében az orvosok a tanulmányoktól általában az erőletett szellemi munkától tartózkodást ajánlottak neki, s az ifju eldobta könyveit, elégette kézíratait, s falura vonult, hogy a mezőgazdasággal foglalkozzék. Rousseau eszményképe lebegett elötte. Kerülni igyekezett a megromlott civilizációzt, s az egyszerű természet ölébe menekült boldogságot keresni. De a boldogság nem adatott meg számára ily uton. Ábrándozó nemes lelke az emberi nem

boldogításának utját kereste. A gazdaság még kevésbé elégitette ki, mint a theologia és jogtudomány. 1767-ben megnősülvén, csakhamar merészebb tervekbe kezdett. Saját költségén intézetet állított fel Neuhofban — a koldus gyermekek számára. Az utcáról szedte fel őket, s az oktatás mellett nyáron mezei munkával, télen fonással és más kézimunkákkal foglalkoztatta. Hasztalan. Ő maga nem tudott gazdálkodni s a jó szívű ember nem tudott a rakonzátlan gyermekeknek uralkodni. Az intézet megszünt s ezzel együtt Pestalozzi magánvagyoná is tönkrement. A lelkes férfiú, ki minden csalódásai daczára teljesen fölismerete hivatását, nem csügge-

PESTALOZZI.

dett el. Stanzban, majd midőn az is megbukott, Burgdorfban állított büntetést. Később tanító-képzésként alkotott Burgdorfban, majd Yverdonban, végre Clindyben ismét szeretetházat állított fel az elhagyott gyermekek számára. Mindezen intézetek még életében buktak meg s miért tagadnók, főképp saját ügytelensége s egészen gyakorlatiatlan, álmodozó természete miatt.

Sajátságos, de nem ritka jelenség, hogy azokat, akik Pestalozsi történetében korszakot vannak hivatva alkotni, kik polgártársaik legnagyobb jóltevői, életökben mint uezs fejű ábrándozókat nevezik ki. Pestalozsival is ez történt élete kezdetén. De hiszen alig is lehet csodálkoznunk ezen. Saját vallomása szerint 30 éven át könyvet sem vett kezébe; ő, az iskola-mesterek mintaképe, ki életének legnagyobb részét az iskolában töltötte, alig tudott helyesen írni s nem ritkán elakadt a legegyszerűbb számításban is. Külalakja olyan volt, mint egy koldusé, beszéde zavart, gyakran egészen pórias; mozdulatain ügytelenség tükröződött, s tetteiben minduntalan meglátszott a gyakorlati tapintat s életvalóság hiánya.

S mindemellett a férfi, kit jóakaró ábrándozóknak tartottak, kinek alkotásai egymásután buktak meg, már életében elérte azt, hogy egyszerű s igénytelen polgár léte a világtörténelem legjelesebb alakjai közé, s mi ennél szebb és emlékeztetelmesebb jelző, az emberek legnemessebbjei közé számíttatott. Koronás fők s előkelő tudósok csaknem bucsujárást tartottak yverdoni intézetéhez, a reszketeg öregetsvet mint igazgatót messze földön, még az oceánon túl is ezren s ezren ismerték mesteröknek, s a szerény nevelőt ugyanazok, kik olykor esztelenséggel kigunyolták, éhen s szomjor elhagyták hallgatóikat.

A szeretet és lelkesedés volt az, mi őt nagygyá tevő. Nem létezett e földön ember, ki kevesebbet gondolt volna önmagával s többet a közügyekért. Kigunyvlatott s üres fejű ábrándozóként megvetéssel egykor neuhofi bukása után: már egy nap óta nem evett semmit, s midőn ekkor egy koldussal találkozik, s lábbelének ezüst csattjait szedte le és adá annak, a maga szalmaszállal helyettesítve e csattokat, vándorolt tovább. Egyik barátja egykor a kormány előkelő tagjává lett, s felhívta őt, hogy foglaljon el valamely állást. Pestalozsi a vadonban fekvő elhagyott stanzai zárdát kérte, ott összegyűjtött a koldus- és teljesen elhagyott gyermekek közül nyolczvanat, maga volt azoknak egyedüli tanítója, atyjuk és szolgájuk. A szeretet nem engedte meg, hogy elesüggedjen művei bukásán, s a lelkesedés adta a varázst szavainak. Az a szó, melyet Pestalozsi ki-mondott, bármily ügyetlenül is volt fogalmazva, lelkesedést költött s tanítványai, mint egykor Jézust az apostolok, áhitattal vették körül, mert hiszen egész lényé a kedélyt és érzelmét ragadta meg, s az érzelm nagysága elhallgattatta a hideg és bíráló megjegyzéseit.

E szeretet és lelkesedés adja meg a bübájt műveinek is. Nem szigorú értelemben vett tudományos művek ezek s költői becsök is sok kifogás alá eshetik, de a külső burk alatt mindenütt átszillog a nagy eszmék ragyogó fénye, s magával ragadja az olvasót. A Poroszország történetében oly emlékezetes Luiza királyné

„Lienhardt és Gertrud“ olvasása után e szavakra fakadt: „Ha magam a lennék, felülnek kocsiba s elmennek Pestalozsihoz Svájcba, hogy ez embernek könyvelt szemekkel mondjak köszönetet. Mennyi jót akar ő az emberiségnek. Az emberiség nevében mondanék neki köszönetet.“ S így lelkesedve tanítja ő olvasóit. „Az anyák könyve“, „Egy remete esti órái“, „Hogyan tanítja Gertrud gyermekeit“, s meg annyi közvetlen példákban mutatja meg a nevelés nagy elveit s lelkesítve tanítja be az olvasót a népiskola szeretetére.

A paedagogia nagy mesterének nevéhez a tudomány egy nagy elvet is csatolt: a szemléltetve oktatás elvét. Pestalozsi Rousseau befolyása alatt szétverte a tanítás mesterséges békóit, összekötötte az iskolát a családdal s kimutatta, hogy az iskola feladata nem abban áll, hogy adathalmazt nyújtson a gyermekeknek, hanem hogy nevelve oktassa őket, hogy a gyermek is, mint az élő fa, a természetből el nem szakadva, harmonikus egységben fejlődjék rendeltetésének megfelelőleg. Szemléltetni kell mindent, ha lehet a természetben, nem a rideg szó, nem a könyv nélkül tanítás, hanem a közvetlen meggyőződés legyen a mester. Az ily oktatás nem az emlékezetet terheli, hanem az értelmet, érzelmét s szép izlést fejti ki.

A nagy mester igéi mély gyökeret vertek. Hazánkban nincs egyetlen tanférfi, a ki őt ne ismerne el mesterének. De nincs e földön sem: Ázsia keleti partjától Amerika tulsó részeig mindenütt dicsőítik őt, s nevét ezer és ezer iskola, árvaház- s jótékony intézet örökíti meg. A lángszellem műve ez, de e lángszellemet a szeretet és nemes önzetlen lelkesedés tette nagygyá. Most, halálának évfordulóján, emlékezzünk meg e jellemvonásról is. A sokat szenvedett férfiú boldog volt, mert szeretett s mert képes volt nagy eszmékért lelkesedni.

György Aladár.

Salamon vezeklése.

„Salamon“ ezimű történeti költemény III-ik részének első énekéből.

Hol gyors Duna habja egymásra gyülemlik:
Büszke Regensburgban székel aleva Henrik,
De aranyos székén nem pihen a császár;
Öblös teremében fölkel, föl-alájár.

Homloka halvány; rá lecsung sűrű fürté,
A melybe (korán még!) vegyül egy-két szürke;
Hogy sietett élni: düll arca mutatja,
Kora szenvedélyek nyoma látszik rajta.

Az erős redőbe összevont szemöldök
Hirdeti nyilván az önkényt, meg a dolyföt;
De remegő ajkán néz és vonást: abban
Habozó indulat és gyávaság lappang.

Kezdeni nagyokat, magasán héjazva,
Miknek a tett aztán csak nyomoru váza:
Tud ölteni bibort, hadonászni fennyen,
— S vezekelni aztán, meztitláb, egy ingben.

Ilyen vala Henrik. Salamonnal ketten
Akár összetörjék tükeiket menten;
Ha szemébe nézne egyiknek a másik:
Be megismerhetné maga torzvonásait!

Üle Regensburgban, vagyis föl-s lejárja
Öblös teremében németek császára.
Asztalán egy tekercs: meg-megállva vetett
Arra néha egy-egy dühös tekintetet.

Hugától a levél, áztatva könyvekkel,
Mogyoródnál a harez hogy mikép veszett el,
Azután közöttök, elmondja, mi történt,
Hogy ment a napával kolostorba önként.

Ott, rejtte világtól sorsukat siratják,
Sűrű fátyol iszsa könyeik patakját;
Nem a koronának veszte fáj csak nekik:
Rosz fiúért, férjért hullanak könyeik.

Kéri azért bályját: vegye kegyelmébe,
Üldözöttek előtt ne zárja szívét be,
Fiatlan anyának, férjetlen asszonynak,
Admonti zárdába — egy jó szót adjon csak!

Ott fekszik a levél a hová ledobta;
Fel-alá a császár jár még háborogva.
Rá-ráüt öklével az asztalra néha,
Kitör dühé végre: „A hitvány, a léha!

„Megmondtam ezerszer, hogy e' lesz a vége.
De a bályjaival nem kellett a béke!
S hogy tőle az isten búneért elpártolt:
Feleségét, anyját elveri magától!

De többet e földön ne jöjjön előmbé!
Nem is könyörülök, bármint könyörögne.
Nem akarom látni!“ — De be sem végé még,
Nyilik a tölgyajtó, és mintha idéznék,

Salamon tántorg be. Vagy tán csak az árnya,
Mintha néhez sulytól gönyvedése járna,
Lihegve, aléltan, uti portól fódve,
Vánszorgva közelget s térdre rogy előtte.

Lábaihoz csuszik, mintha ebe volna,
Két kézzel a császár térdit átkarolja,
Arczát oda nyomja a márvány padlóhoz,
Nem is juthat a nagy zokogástól szóhoz.

Szólni akarna, de csak remeg ajka,
Szinte megesik a császár szive rajta;
De szívének ismét haragot parancsol,
Visszalép egy lépést, aztán komoran szól:

„Kelj fel — mond — „előttem hasztalanul térdelsz!
Vezekló könyvekkel engem meg nem kérlelsz.
Segíteni rajtad: én sem vagyok isten —
Hivd őt, ha mered még, hogy rajtad segítsen!“

— „Hallgass meg!“ eseng az. — „Ugyan mit hall-
gassak?

A mit tudok ugys, szád olyat mondhat csak.
Szárnyon a rosz hir jár, vert had lába sántít,
Te ugyan későn jössz, hived előbb járt itt!“

— „Hallgass meg!“ esengve szól újra Salamon.
— „Előre tudom már, a mit kell hallanom.
Többet mit mondhatnál, vagy mit kevesebbet:
Koronád', országod', nődét elvesztetted!“

— „Egy szavadon áll csak: mind visszanyerhetnem.
Nőmmel te, a bályja, bekihithsz ki engem.
Koronám, országom veszte háza most vannak:
Szerezd vissza őket, ne nekem — magadnak.

„Egy csapatot adj csak pihent seregdből:
S a diadalmámor, a bitorlás megdől.
Mint élt kardom helyett adj új kardot: meglátod,
Lábadhoz fektetem szép Magyarországot.

„Jártányi erőm még maradt, legyőzöttnek;
Győzők, kimerülten, mint a szelítöttek,
Lihegve fekszenek. Mig ezt kihevernek:
Most van idő, vidd ki apád régi tervét.“

Elgondolkodott a császár e beszédre.
A térdepelőnek — „kelj föl!“ monda végre.
És lehajolt hozzá, fölemelte szépen,
S tartotta egy perczig kezét a kezében.

A szemébe nézett mélyen, hosszan — s monda:
„Majd megmondolom ezt. Eredj el Admontba,
Zörgesd meg az ajtót, ha ott beocsátnak:
Borulj a lábához nődnek és anyádnak.

„Vezeklélvén előbb: bocsnatukat kérd,
És ha megindítja tört szív és hajlott térd,
Ha bünöért teljes bocsnatot adnak:
Hozd nekem azt hirül, akkor meghallgatlak.“

Monda s elfordula, s hidegen ott hagyván
Salamont, kiméne. A' csak álla bambán,
Mint a ki nem tudja, hogy mitevő légyen:
Ha marad megbánja, megbánja ha mégyen.

S a mig így töpreng, hogy mitevő légyen —
A remény és kétség vívódva szívében,
Ohajtva mitől félt, félve mit ohajta:
Nyilik a kis ajtó s egy pap lép be rajta.

Fekete csuháján leng hosszú szakála,
Mintha barna földre fehér hattyu szállna;
Ajkán szigor; szeme két siri szövetnek;
Arczán a vezeklés véronyomai égnek.

Mintha rideg csontváz zörögne a mint jár,
Görnyedt teste, félsz összetörik mindjárt;
A mint szólni kezd, egyszerre azonban
Kiegyenesedik, szeme lángra lobban.

„Fiam! nagy bünös vagy, elvetetted!“ — ugymond —
„Nem szükség előttem bünödöt meggyónnod.
Ismerem azt, isten nekem kijelenté,
De vezekléssel tedd el nem követetté.“

Mond Salamon: „Ki vagy te, ki így mersz szólni?
Egy fölket királynak mersz-e parancsolni?“
— „Parancsol az isten! s a ki általtója:
Az isten szolgálja, császár mintatója.“

— „Melyikök küld hozzám?“ — Mond az: „mind
a kettő.

A császártól jövök, de küldve istentől.“
„Osászárom akarja, mond hát: mit kell tennem?
Mi vezeklés vár rám, no taníts meg engem.“

— „Térdelj le halandó! Bünös le a porba!
Isten előtt koldus s a király egyforma.
Halld meg: mi vezeklés, a melyet kell tenned:
S egy hajszálat abból az ur el nem enged.

„Vitézi ruhádat magadról letépvé,
Öltesz meztelenre szőrösühat helyébe.
Sarudat leoldod, lovad' kötőd ölba,
Nagy utra meztitláb indulsz gyalogolva.

„Városba, faluba, tanyára be nem térsz;
Pásztoroktól ágyat, meleg ételt nem kérsz;
Napon állott vízzel, tejjél megelégszel,
Egy helyen az utban sohasem hálász kétszer.

„Hajad' nem kenéd meg, körmöd' el nem metszed;
Templomba be nem lépsz; de ha látsz keresztet,
Szent képet: előtte térdelsz csupa köre;
Hidon, útfélen le nem ülsz pihenőre.

„Igy kell vezeklned hétszer hét nap, éjjel.
S ne siess Admontba, hogy hamarabb érj el.
Bár gyötör éh s álom, lábad tüske tépi:
Mig időd le nem járt, de be ne merj lépni.

„Hamarabb mint mondam, küszöbén se ülj le,
De tovább menj ismét — és visszakerülve,
Az ötvenedik nap, egy nappal sem előbb,
Huzd meg kapujában a harang kötelét.

„Ott a harangsóra kijő egy apáca;
Nevet megmondod s bevezet a házba.
Mosdani akarsz-e, étel vagy ital kell,
Avagy ágy? megkérdi — de te ne fogadd el.

„Azon porosan csak, a hogy érkezel be,
Vezetted magad' a királynék elébe;
Mert bucsó, vezeklés, addig mind hiába',
Mig bünöd általak megbocsátva.“

Mondá — s a mikép jött, mintegy hideg árnyék,
Elmene, Salamon, térdén, mire vár még?
Áldásra? hiába! A feloldás késik,
Mig nem fejezé be hosszu vezeklését.

Igy indult a király vezekló útjára,
— Szörmezben, meztitláb, köves uton jára;
Városba, faluba, tanyára be nem tért,
Pásztoroktól ágyat, meleg ételt nem kért.

Le sem ült útfélen, templomba se' lépett;
Köveken térdelve imáda szent képet;
Haját se kené meg, körmét se metszé el;
Igy vánszorgta tovább nyomoru testével.

Huszonegyedik nap Admonthoz elére,
De nem ült pihenni a ház küszöbére,
Képtét betakarta, ne hallja, ne lássa, . . .
Nyomorult fejének nincs még nyugovása.

Tizenegy nap ment még . . . A bakonyi bérczek
Tüntek fel előtte. Láttokra mit érzett?
Az uszó felhőket követte sováron —
Aztán leborula a magyar határon.

De megint felugrék; dühösen a földet
Megüté lábával; egy marotkal fölvert,
Maga elé tartá s szolt: „Ez az én földem,
Verje meg az isten, ki elveszi tőlem!“

Salamon, Salamon, hát ez a bünbánat,
A hazaföld láttán, mely szíveden támad?
Két-heti bucsunál erősb a kevelység;
Kezdd újra előlről, mert ennyi kevés még!

Nem álla sokáig, megfordula onnan.
Tíz nap megin' eltelt, hogy visszauton van.
Tizenegedik nap' meg' Admonthoz ére,
De nem ült pihenni, most sem, küszöbére.

Hét nap vala hátra még a kiszabottból:
Nem szabadul addig a nehéz robottól.
Hétszer mene ott el, hétszer visszatéve,
De nem ült egyszer sem a ház küszöbére.

Az ötvenedik nap — megállt; a harangot
Meghuzta, — szívében esendülve visszhangzott.
Kinyitott az ajtó, kijött egy apáca, —
„Salamon?“ — azt kérde s bevitte a házba.

„Fáradt vagy?“ — így szolt — „jámbor utas, látom.
Pihenj meg egy kissé itt e vetett ágyon,
Hozzak-e langy vizet feltörtörő lábadnak?
Fris vizet avagy bort, ételt is hadd adjak.“

— „Fáradt vagyok, igaz; a lábam is sebhedt;
Ötven napja nekem hogy ágyat nem vetnek.
Asztalomat is már rég nem terítették —
De ha addig túrtem: kissé túrhettek még.“

„Két asszony-személyvel volna előbb nekem
— A kik itt lakoznak — sietés beszédem:
Anyjával s nejjével a magyar királynak.“
— „Lépj be uram,“ mondá az apáca — „várnak.“

Megdöbbsent Salamon a hogy ezt meghallá,
(Bár várta) — fehérebb lón képe a falnál.
A felindulástól tántorgott a lába,
A mikor benyitott a kicsiny cellába.

De maga sem volt oly halotthalavány tán,
Sem ingadozóbban nem állott a lábán,
Mint Neszte királyné, ki szinte lerogyva
A térdepülőjébe fogódzva fogadja.

Az ifju királyné meg' egy kerevetbe
Ott zokog, arczát egy vánkosba temetve.
Az egész valója mutat mély fájdalomat,
Gyöngye teste reszket, mint ágon a harmat.

Küszöbön Salamon tétovázva áll még;
Nézi meredt szemmel az anya-királynét.
Nem vádlól rém áll e tisztas arcz előtte,
Nem látta, mióta kezét rá emelte.

Mintha az a pir-folt most is rajta volna' még . . .
Egyet lép s remegve térdre omlék.
Fölemelt két karja benuva lelakand —
„Anyám!“ — szól — „bocsáss meg nyomorult
fiadnak!“

Bünbánó gyermekét megtörötten látva:
Hol van édes anya, hogy meg ne bocsátna?
Pápánál, istennél mi feloldást nem lel:
Másképen itélük azt anyai szemmel.

Neszte királynéban a harag megolvad;
Remeg a szó ajkán, de egyet se' szólhat.
Lehajolt fiához, hogy őt felemelje —
De mivel nem bírja, oda térdel mellé.

Földre nyomott arczát lágyan emel fel,
Végig simogatta anyai kezével,
Mint selyem kendővel letörtölte róla
Hosszan folyt könyeit, aztán így szóla:

„Jöszte fiam, kelj föl! feledve van minden!
Nem a bú — bocsnat ragyog könyeimben.
S kit az én sérelmem nálam jobban sértett:
Jöszte, ez angyalt is megkérlelem érted.“

Térdeltéből azzal felszegte szépen,
S oda vonta, fogvány kezét a kezében,
A kerevethez, hol menyee fuldokolva
Zokogott magában, — s szeliden így szóla:

— „Egy szegény zarándok kopogat szívednél:
Elfedező fátyolt bünére ne vetnél?
A te hű szívedben nem adnál-e szállást?
Hiszen megbocsátni olyan édes! — lásd, lásd!“

Ott a vezekló — azt büntudat, ezt bánat
Tette vezeklóvé, — összeborulának;
Panaszuk', mentsegök', csak zokogva, szótlan'
Öntik ki egymásnak néma hosszu csókban.

Szász Károly.

A bolgárok földjén.

A keleti kérdés már két év óta hányódik
válságban, de a teljes kitéréséhez vezetve első
legkomolyabb lépés még nincs megtéve, az az
óriási lépés, mely az orosz hadsereget átve-
zeti a Pruth folyón. Ha ez is megtörtént, akkor
komoly és nagy eseményeket várhatunk. Pedig
e nagy horderejű lépés nincs messzire, talán
alig választ el attól egy pár hét.

A keleti kérdés megoldásának színtere min-
denestre ott lesz a Duna és Fekete-tenger kö-
zött egész a Balkánig terjedő vidéken. Ez az a
vidék, melyet most több sikerült rajzban muta-
tunk be olvasóinknak.

A Dunától délre a Balkánig terjedő földte-
rület, mely pedig közvetlen szomszédunk, egyike
a legismeretlenebbeknek. Ujjab időben több
utazó járt ugyan e vidéken, de egy sem végzett
oly sikeres és jelentékeny munkát, mint Kanitz,
ki 1860—1876-ig járt-kelt erre felé, gyűjtve
földrajzi, néprajzi és történelmi adatokat a
vidékre és annak lakóira vonatkozólag.

Utazásának eredményét eddig két nagy
kötetben adta ki,* melyből most a második kötet
jelent meg, gazdag tartalommal, hű és szép raj-
zokkal. Kanitz művének nagy becsé van külön-
ösen földrajzi és történelmi tekintetben, de
annál megbízhatatlanabb a politikai viszonyok
feltüntetésében és megítélésében. Kár, hogy egy
tudományos czélból utazó tudós annyi elfogult-
ságot rak utitáskájába, hogy az megvesztegeti
józan ítéletét. A hol bolgárokról van szó, ott
épig magasztal és jónak mond mindent, a török-
öt pedig alig lehetne mintétebb és gyűlölete-
sebb színben feltüntetni, mint ő teszi.

I.

A dunai vilajetnek vagyis a Dunától a
Balkánig és a Fekete-tengertől a szerb határig
terjedő török tartománynak főhelye Ruscuk,
a válnak (a tartomány kormányzójának) székhelye.
A Dunán lefelé utazó a török part hosz-
zában sok megerősített helyet talál, de egy
sem vetekedhetik élénkségre és jelentékenységre
nézve Ruscukkal. A hajóról leszállva, azonnal
a Midhát pasa itteni kormányzósága idején kez-
dett rakodó partnak félbenhagyott részével
találkozunk, mely hangosan tanusodik az ére-
lyes és derék ember munkásságáról, és utódjainak
tétlenségéről. Hogy Ruscuknak szép épü-
letei, rendezett utcai vannak, azt mind Midhát
pasa buzgalmának és tevékenységének köszön-
heti. Ruscuk ugy fekvésénél, mint építésénél
fogva nevezetes erősség. Nyugaton a Lom folyó
öntözi. A város központja a kormányzó palotá-
jával, a katona-laktanyákkal, a hivatalhelyisé-
gekkel, 29 meosettel és azok karsu minaréjaival
a parttól messzebb fekszik a Duna felé lanká-
sodó fensíkon. A parton s különösen annak
keleti részén sok csinos új épületet, közöttük az
„Iszla Hane“ nevű nagy fogadó látható. A kupo-
lás fűrdők és az erőd, mely a Dunáig nyulik, a
fák zöld színe, a piros fedelű házak között, s e
képhez a méltóságos Duna szép látványt nyuj-
tanak.

Van Ruscukban egy török gőzhajózási

* Donau-Bulgarien und der Balkan. Historisch-geographisch-ethnographische Reise Studien aus den Jahren 1860—1876. II. Band, mit 33 Illustrationen und zehn Tafeln. Von F. Kanitz. Leipzig, H. Fries, 1877.

társulat is, az „Idaraji nehrije“, melyet Midhat pasa alapított sok egyéb közhasznú intézménnyel együtt. Ruscsukot vasut köti össze Várnával, melyszintén igen nevezetes tényező a város életében. Van a városnak egy kis hajógyára is, s ennek közelében a kikötő, melyben török hadihajók állomásoznak. Innen kezdve nyulik el a várfal, felállított ágyuival, s körülveszi sáncaival az egész várost. Milyen volt Ruscsuk Midhat előtt és milyen volt utána, arról csak az birhat fogalommal, a ki tudja, hogy Midhat egy egész városrészt lerontatott, azon végig a központ felé utcákat vágatott s középületeket építtetett. A főhely ő általa roppant sokat nyert, s még ma is csak abban az állapotban van, melyben az erélyes kormányzó eltávozása után hagyta. Az egész vilájeten meglátszott az ő rendező keze. Utakat vágatott olyan helyeken és vidékeken is, hol azelőtt ösvények sem voltak, s rövid idő alatt a dunai vilájetet a többi vilájeteknek példának állították fel.

Midhat pasa kormányzósága után rövid időre meglátogattam Ruscsukot, midőn Konstantinápolyba utaztam, s nem kevésbé lepett meg rendezett volta és élénksége. A nyugati és keleti élet végpontjaikban találkoznak itt, s engednek egymásnak a sajátosság jellegéből. Az „Iszla Háné“-ban francia étlapról félig-meddig török ételeket ettem, bécsi sört ittam és német népekeseket hallgattam. Ilyen vegyes jellegű a város, melyben magyarok is nem kis számmal vannak képviselve; többek közt van itt magyar „edszadi“ (gyógyyszerész) is. A lakosságban legnagyobb számú az uralkodó népfaj, a török, mely 10,800 lelket számlál a 23,000 lélekből álló városban; van 7700 bolgár, és más vegyes népesség.

Ruscsukból délnyugatnak a Balkán felé tartva mindenütt bolgárokkal találkozok az utazó. A Jantra folyó vidéke nemcsak földrajzi, hanem néprajzi tekintetben is a legérdekesebbek egyike. A szerző a Jantra vidékéről Sistovba, onnan Nikápolyba rándult, s visszafelé délnek Szelvin át Gabrovóba vitte útját. Az utas e vidéken ritkán talál korcsmát, hol pihenhetne és étkezhetné; ilyenek Törökországban általában csak ritka helyen hallja az ember hírét. A ki erre utazik, kénytelen a nép vendégszeretétét venni igénybe. Ilyen esetben mindenütt találhat az utas vendégszerető tanyát, hol kevés ajándékért éjszakára szállást és egyszerű eledelt is kaphat. A falvakon kívül eső tanyákon is, minőt a *szücsündöli tanya* képe ábrázol, szívesen fogadják az utazót. A legkedvesebb ajándék, mit az utas viszonzásul adhat, a régi pénzdarábok, melyeket

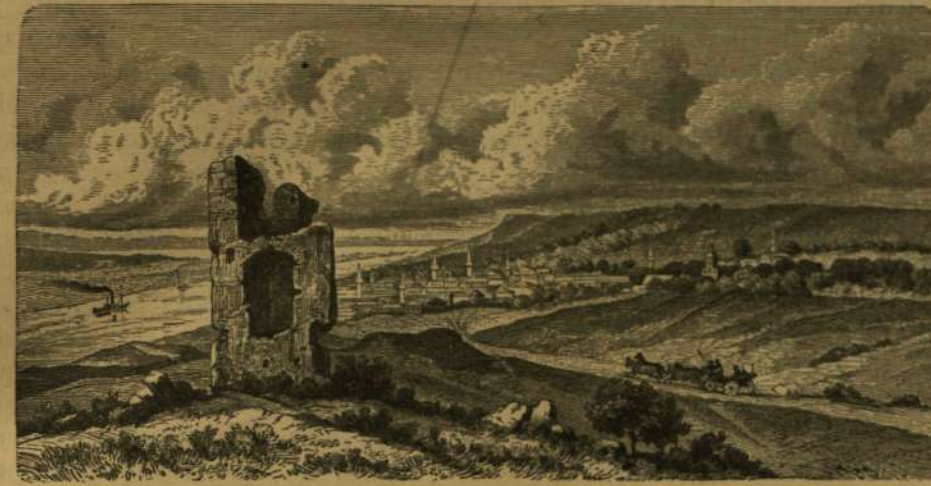
TROJAN KLASTROM.

VÁSÁRTÉR SZEVLJEVOBAN.

RUSCSUK.

RÓMAI CASTELLUM RAHOVÁBAN.

BOLGÁR CSÉPLŐSZÁN OGOSZTNÁL.

a hajadonok és ifjabb menyecskék is szenvedélyvel gyűjtögetnek és hajfonadékkukban diszül hordanak.

Az ilyen kis tanyákon nem ritkán szépen berendezett gazdaságot találhatni, hol a szorgalmas és takarékos bolgár földműves hangyaszorgalommal és kitarással műveli földjét. Ismerjük a bolgárok munkásságát hazánkban is, tapasztaljuk, hogy gondos művelés által a sovány talajt is termékenynyé teszi. Földművelési eszközei nagyon kezdetlegesek, de azért nem cserélik fel ujabbakkal. Ilyen egyszerű készülék a képkünkön látható *cséplőszán*. Efféle nyomtatást nem ritkán láthatni Bolgáriában. A szának alsó része teljesen sima, felső részén pedig teknő alakú melyedés van, melybe a bolgár maga vagy felesége ül és a ezölöp körül körben forgó lovat hajítja.

A bolgár szükséglete nem nagy, beíri kevéssel is. Rend szerint békés természetű, noha vasárnap és ünnepeken — no meg vásárok alkalmával, mikor fáradsággal szerzett pénzéből pár pohár rakira is kittelik, verekedni is szokott. A rendes vásárok kisszerűek és érdektelenek, mert a hetivásárokat alig látogatják a közellevő falvak lakói; az országos vásárok, az ugynevezett panajirok, sokkal népesebbek és érdekesebbek. Itt már távolabb fekvő vidékek, még a külföld kereskedői is megjelennek áruikkal. Egyik képkünk egy *vásártért* tüntet fel. Háttérben van a bazárépület, melynek földszinti fölkéiben és emeleti tornáczain is kereskedők ütnék tanyát.

Vásárok alkalmával a vigáság is megered; itt találkoznak a fiatalok is, kik a kedvező alkalmat ismerkedésre felhasználják. A pálinkásbódé képezi a báltermet, a *hóra-tánc* a bolgárok kottillionja, mely alatt érzelmeiket közölhetik egymással. Ez a bolgárok nemzeti táncza. Egy dudás áll ki a középre, a ránczos keeskebörbe lelkét fúj, s a csimpolya rekedt hangja mellett megered a legények kurjantása, a leányok vijjongása, melynek üteme szabályozza a hóratánc lépéseit. Kéz kezet fog s így foly a tánc elejétől végig. Inkább lassu, mint friss, de a hevesebb mozdulatok sem hiányzanak, kivált a férfiak magasra ugrása. A tánc különben nagy zajjal foly. Az éneklés és felkurjantás egymást váltja. Van a dallamban, mely e tánczot kíséri, valami melodikus lágyság és elégiai hang.

A nevezetesebb régiségek közül, melyek a Duna vidékét fedik, kiemelendő a *rahovai római castellum*. Rahova Nikápoly felett a Duna partján fekszik s 1700 év előtti római castellumáról nevezetes. A törökök „Eszki-kaleh“ (régí vár)

BOLGÁR HORATÁNCZ.

nyokkal ijesztgeti vala szomszédait, melyek könnyen a boszorkányság és ördögösség hírébe keverhették, kinpaddal és máglyával csillapították volna le tudományozóját.

A fontosabb fölfedezések, milyenek a gőz és gáz használata, távirat, vasut s más nevezetes találmányok nem hirtelen támadt ötleteknek vagy véletlen föltalálásnak köszönhetik létrejöttüket, hanem valamennyi találmány és fölfedezés keményen vívott csaták egész láncolatának volt eredménye, oly csatáknak, melyeket a sötét tudatlanság, babona, megrögzött előítéletek és rideg önzés ellen kellett vívni. Az újítások ellen makacsodó sárkány szívós életű, veszedelmes állat és a tudomány Szt. György lovagjainak sokszor össze kell szedni minden erejüket, míg vastagbőrű ellenfeleket lábaik alá tiporhatják.

A polgárosultság nem egyszer volt kénytelen küzdeni saját életéért s fennmaradásáért oly ellenség ellen, ki ha győz vala, épen úgy ölt volna ki e világból minden műveltséget,

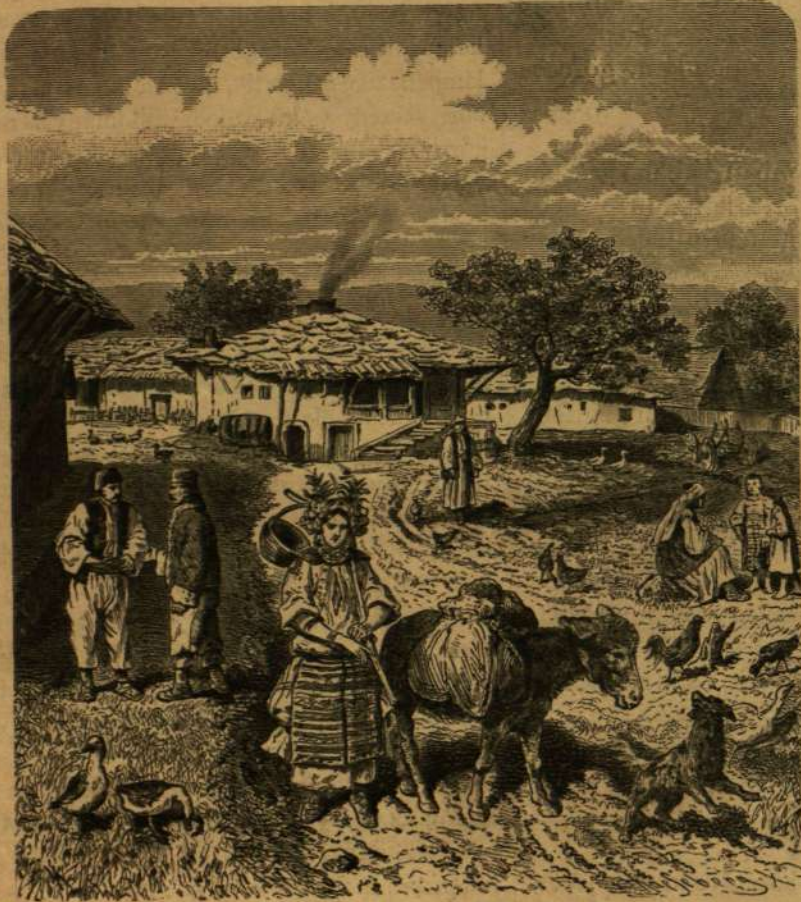
nem oly nagy csodálkozással és magasztalással fogadjuk azokat, mert jól tudjuk, hogy a jövő homálya még tömördek ily fölfedezést rejteget sűrű fátyla mögött, melyek a polgárosultságot idővel a tökélynek a mostaninál még magasabb fokára fogják juttatni.

Egyveleg.

Czélserű találmány. Uj-Orleansban (Észak-Amerika) czélserű kalapot találtak fel a színházba járó nők számára. Ugy van készíttve, hogy felső részét s a rajta levő tollakat és egyéb díszítményeket ügyes gépezet segítségével hátul a nyakra lehet lecsavarni, úgy hogy a hátul ülők a nők feje fölött a szinpadra láthatassanak.

Hugó Viktor e hó 26-án tölti be hetvenötödik évét. E napon jelen meg hírneves művének, a „Századok Legendája“-nak újabb két kötete, bizonyágként a költő örökké ifjú lelkének és soha nem lankadó erejének. E hó elején a második kötet még nem volt teljesen kész. Hugónak szokása az utolsó pilla-

nyk magának tulajdonítja az ebet s vádolja a másikat, hogy tőle eltalajdonította. Covler érvei napnál világosabbak, bebizonyítja kétségbevonhatatlanul tulajdonát. De a következő perczben halomra dülnek az érvek, a napnál világosabb igazság elhomályosul Canitz ellenérei hatalmától. A bíró kétségbe van esve. A rendes inkuiziczió utja itt nem vezet célhoz. Ki kell hallgatni magát a vita tárgyát. „Covler ur sziveskedjék a jereim jobb oldalára ülni, Canitz ur a balra.“ Megtörténik. „Most méltóztassanak ügyelni. Policeman, ereszsze el az ebet. Én háromig olvasok. Mikor azt mondom: három, — sziveskedjék mind a két fél egyidejűleg fűtventeni. Nos egy, kettő, — három.“ A két gentleman fűtül, a mily hizelgőn és hivatogóan fűtülni csak lehet, az osztó igazság e felszentelt csarnokában s az összegyűlt közönség feszült figyelemmel tekint a fejlődmények elé, melyik oldalra dül el az igazság mérlege? Minden szem a gyönyörű állatra van szegezve. Az pedig jobbra tekint s félelmetesen morog, aztán balra tekint, s fogat vicсорit, aztán megfordul és méltóságos léptekkel kivonul az ajtón. „Mindjárt gondoltam — mondá a bíró — hogy lopott jószág. Jegyző ur, térjünk át a következő tárgyra.“

BOLGÁR TANYA SZÜCSÜNDOLNÁL.

AMI-BOUÉ ZUHATAG A MARA-GEDÜKNÉL.

finomságot, emberies érzelmet és emberi méltóságot, mint a hogy egy vadkan tönkre tudna tenni egy szép virágos kert. A történelemben sok példát találhatnánk erre kivált a régiebb korból.

Ma már körülbelül bátran elmondhatjuk, hogy a polgárosodás a maga szerfölött ferasztó és tövises pályájának nehezebb részét meghaladta és jövője majdnem kétszertelenül biztosítva van. A tudomány ma már nem egy kiváltóságos, de számra jelentéktelen osztály tulajdona, mint Egyiptomban és Görögországban volt; és gyors elterjedése folytán sokkal nehezebb volna kiirtani azt, mint hajdan. Ma már nem a meglepő és nagyszerű fölfedezések, hanem a folytonos javítás és tökéletesítés napjaiban élünk s inkább a kisebbeszerű, de szintén fontos és lényeges találmányok nagy száma és sokszerűsége képezi korunk jellegét. Ez apró fölfedezések régebben bámulattal töltötték volna el a világot, míg most gyakoriságuk élet vette a meglepetésnek s közönyösebben vagy legalább is

natban, midőn atézni művét, az inspiráció hatása alatt egész lapokat újra írni, vagy egész részeket beleszóni a már kész műbe. A költő ezelőtt kis alakú levélpapírra írta verseit; most nagy íveket használ, melyekre nagy betűkkel rajzolja le eszméit és lelke érzelmeit. Saját kéziratait nem küldi a nyomdába, hanem azok másolatait, Guernseyben, ama pompás házban, melyben a nagy költő lakott, két vastok kézirat-könyvet láthat mindenki, ki betekint a költő házába, egy állványon! Két hírneves műnek eredeti kézírata ez. Az egyik a „Tenger munkásai“; a másik a „Nevető ember“. Mindkét kéziratban Hugó Viktor saját kezű rajzai láthatók, melyek a mű egyes kiemelkedő mozzanatait tüntetik elő. Kéziratai otthon maradnak; a nyomdába csak a másolatok kerülnek, melyre a költő barátjai szoktak vállalkozni. Mint mondják, az újonnan megjelenő két kötetben Hugó a legújabb francia polgárháborút felel.

Egy salomoni ítélet. Színhely persze Amerika és pedig New-York. Személyek Duffy bíró, John Covler és Canitz tiszteltreméltó gentlemanek, nemkülönben egy méltóságteljes new-foundlandi eb, valamint egy policeman, a ki vezeti. A két gentleman közül mind-

Fehér czethal. Az új-yorki aquariumnak legnagyobb nevezetessége mostanában egy fehér czethal, mely az intézetnek valóban „drága“ vendége. 300,000 forintot vették s élelmezése naponként 200 frtba kerül, valamint a friss tengeri víz is, melyben tartani kell. Nehány hatalmas czépa is van az aquarium birtokában, amde azok is nagyon költséges állatok, minthogy valahányszor a látogatók jelenlétük által felbőszítik őket, lakásuk üvegfalának esnek és azt gyakran szétördelik erős csapásokkal.

Dinnyecukor. Kaliforniában azon vannak, hogy dinnyéből nagyban gyártsanak cukrot. Andros szigetén, San-Francisco mellett, már létezik afféle cukorgyár. A nyert cukor csak 7¹/₂-ot teszzen ugyan, de a gyártás nagyon könnyű; a magvából olajat sajtolnak, a maradék pedig jó táplálékul szolgál a marhának.

Korai tavasz. London utozáin már hetek óta árujják a Somerseshire-ben nyílt ibolyákat. A kikeleti hóvirág nálunk is javában virágozik.

Ez is egy mérges csók.

(Az eloláhosodásról.)

Írtam volt egyszer egy mérges csókról.

Elsőnek első volt; de már utolsó nem volt, mert társai uton-utfelelen kínálkoznak.

Sokan, sokszor „még egyre“ biztattak. Ime, itt van.

Ez, az igaz, nem szól majd oly tágas körre, mint szólt az első, de hogy egészen: azt nagyon is kívánom.

Néhány éve annak, hogy egy pompás nyári reggelen, szinte az első kakasszóra, megállottam Szamosújvár piacán, s széjjeléztem, vajjon hozzá-e már Molnár Jóska, az én gyekei korcsmárosom, azt a turóshátú lovát, melynek aznap versenyt kellett futni még a szeszélyemmel is.

A mikor hármat ütött az óra, a ló hátán termettem, s neki vágtam a Szamos folyásával épen szemben.

Egy jó ismerősöm hívott volt meg falusi csendéletébe, s én, ki akkor már hónapok óta egy juhakolban ütöttem volt tanyát, lestem a madarak vonulását, s abból éltem, a mit puskám le és ebem kihozott, bizony ráéheztem a civilizációra. Elmentem hát.

A tájnak semmi kiválóbb szépsége. Az erdélyi Mezőség a végén is meglehetősen egyhangu földhullámzás, s ha olyan ember járja, ki nem gyönyörködik a szerényebb jelenségekben is, hát annak e táj még unalmas is.

Nekem nem volt unalmas, mert megszoktam még a tagadó feleletben rejlt tanúságot is puhatalni, — ha tetszik, — a semmin is gondolkodni.

A főtúrról hamar tértem el, s neki mentem lankás oldalának az olyan mezőségi hegynek, melynek — tiz eset közül épen kilencszer — „kecskehát“ a neve.

Minden vonala finom és lágy, mert csak egy hullámzik rajta az árvaleányhaj.

A nap épen fölkel; a kis pacsirta, magasra szállva, elkezdte üdvözlő énekét, melynek első hangjai oly hasonlók a „dicső, dicső“ szó hangzásához. A fűszálakon csillogni, ragyogni kezdett a harmat, s a friss szellő pompás illatot hozott a hegy oldalában terjengő rétekről.

Szóval pompás reggel virradott réám.

A hegy csucsat elérve, egy kis szorosba jutottam, egy mély völgybe pillantottam le, melybe az ut kanyarogva vezetett, s melynek egyik zugában egy piczi falu úgy rejtőzködött, mint a pacsirta fészke a fűben.

A szalmafedeles viskóktól bizonyos — olyan uriféle — távolságban, egy csinos, kényelmes urilak hivatogott; az oláh templom fából készült alkotmánya elenyészett a szalmafedeli házak szürkeségében; egy ponton még valami épületfélét pillantottam meg; de nem ismertem fel, — templomnak már legkevésbé sem.

Ez a falu *Tötör* volt, kirándulásomnak akkori célja.

Egy kiesít feltűnt, hogy a házak környéke, építési módja nem olyan tökéletesen oláhos, mint a Mezőség szívében; aztán még gyümölcsfát is lehetett látni; sőt némely ház előtt egy piczi kertecské is kényeskedett egy-két basaróza bokorral, mályvával, meg rozmaringgal is. Tötörnek is hívták a helységet — hátha magyar?

Pár percz alatt ott termettem az urilakban, s csakhamar szinte befelültem a vendégszeretet levebe, zsirjába; ismét feléledhettem emberi társalgásban, mely jó szóban, sőt szép zenében is nyert kifejezést. Röpült az idő.

De már nekem az a szokásom, hogy bármilyen faluba vetődjem is, bármennyire foglaljon el az a kínáló-marasztaló vendégszeretet, mindig szorítok egy kis időt, hogy végig járjam

a helységet, benézzek vagy egy házába, s szóba álljak vagy egy lakóval is.

Ez itt is megtörtént.

Arra tartottam, a merre azt a másik épületet láttam volt.

Egy kis parton egy piczike templom volt biz az; tornya soha sem volt, a szél által elgörbitett csillag azt vallotta, hogy református.

Semmi ut, semmi gyalogut, semmi nyom sem vezetett feléje; szűziesen gyepek volt a halom. Az ablakok még meglehetősen tartottak; de az oldalról nyíló ajtó felett egy repedés tángott, mely az ajtót kiemelte sarkából, kizavarta formájából.

A fal tövében veszekedett a liczium, bogánés és csalán az elsőbbségért; — a keskeny oldal felől pedig itt-ott behorpadt a gyepek egy-egy kökénybokor birkózott egy korhadttuskóval, mely valamikor fejfa volt.

A zsidóhelyes felől is nagy lyukakat, s még nagyobb roskatagságot mutatott.

A pusztulás képe!

És mégis meglátszott a roskadozó épületen az, hogy nem a kor, hanem az elhagyatás nehezédett reá.

Egy sejtalem kezdett támadni bennem, mert akkor már sokat tudtam az erdélyi Mezőségről, s arról az átalakulásról, mely keblében történik.

Egy arra menő kis leányt, melynek arca félreismerhetetlenül a magyar tyustut mutatta, megszólítottam magyarul. A gyermek nagy szemeket meresztett reám s futásnak eredt; meglátszott rajta, hogy nemcsak az a falusi félsz, hanem az idegen nyelv is kergette.

És azután hamar tudtam meg, hogy a még 1848-ban is magyar falu *eloláhosodott*, hogy az utolsó hat lakos is, mely még „magyar vallásos“ volt, épen e napokban áttért az „oláh hitre“, hogy itt tehát az átalakulás gyökeresen történt: a nemzetiséggel elpusztult a felekezeti is.

A ténitő pápa, régi szokás szerint, csókot nyomott az áttérők arcáira, felavatta vele.

Ez is egy mérges csók, melynek ára, áldozata egy-egy magyar lett.

Ez volt a tötöri lovaglás tanúsága. Elmondtam egyszerűen és úgy, a mint valósággal szerettem, s elmondtam azért, mert tapasztalom, hogy az a mozgalom, a melyet Szathmáry György indított, s melynek célja az, hogy a vidékek elmagyartalanításának eleje vétessék, szélesebb körre is kihatott.

Mint hogy ehez van egy-két szavam, előre is megmondom, hogy a fajgyűlölettel távol állok s nem az vezetni tollamat. Ugy nézem én a világot, hogy ez egy közös asztal, melynél minden embernek helye van, eléf körülte mind, és — meg is fér egymással mindannyia, ha szeretet lakozik a szívekben és műveltség, szabadságszeretet, haladási vágy a fejekben.

És a midőn az *eloláhosodás* ellen fordulok, teszem ezt azért, mert ez nem a haladás mozzanata, hanem mozzanata a meghatározottabb hanyatlásnak.

Lássuk tehát.

Nemcsak Hunyadmegyében, a melyre a megindult mozgalom főképen céloz, hanem a terjedelmes Mezőségen is szerte észlelhetjük e jelenséget.

Voltam oly faluban, a melynek birtokosa kimutatta nekem, hogy 1848-ban még százharmincz füstölt tevő magyarság husz év alatt tiz füstrel szállott alá!

Néhol ez nem megy oly rohamosan, de folyton halad — még városokban is, és tudok szava-

* Ismeretes dolog, hogy Erdélyben a vallás a nemzetiséggel egybevág, s ezért magyar vallás = református, szász vallás = lutheránus, és oláh vallás = görög u. e.

híhető, tájékozott embert, a ki még azt is állítja, hogy pl. Szamosújvár sincsen kivéve, noha ott az átalakulás másképp történik, úgy, hogy a magyar örménység, a mióta ama szégyenletes nyűg alól (mely nem engedte meg, hogy birtoka legyen) felszabadult, birtokot vesz, és elköltözik, helyét pedig oláh elemek foglalják el!

De a baj főszüly a falvakra, főleg azokra esik, a melyek kívül állanak a nagyobb forgalmon, a melyek legfeljebb vásárokon érintkeznek más elemekkel, az idők folytán minden morális támasztól ebestek és épen azért mindenképen hanyatlanak.

Elhagyottságukban visszahanyatlanak a vadonállapotba, s minthogy az oláhság az, mely ehez az állapothoz közelebb áll, nagyon természetes, hogy a süllyedő magyarság beléolvad, s azután vele együtt tovább hanyatlak: *mert ez elfelejtett tájakon fejlődés, haladás a jobb, a tökéletesebb felé nincsen!*

Nem csak tartózkodtam, de sokat is tartózkodtam, buvárokodtam e tájakon; érintkeztem a társadalom minden elemével, az urasági udvartól le a nyomorult földalatti viskó oláhjaig, cigányáig, s e közben be is pillantottam sokba, a mit távolról észrevenni nem lehet, minek híré a szél sem viszi ki innen.

A hanyatlás a szabadságharcz után kezdett nagyobb mértéket ölteni, még pedig kétségen kívül abból az okból, mert Erdély magyar eleme úgy szólnak meglehetősen került ki a nemzetbaktók kezéből, s így megtörve, reánehazédett még az a sötét korszak is, melyet „Bach-korszaknak“ nevezünk.

A magyar birtokosság, mely az oláhság lakta területeken a magyar elem gyűjtőpontját képezte, tönkre ment, s vele mind az a tényező is, a mely úgy a hogy, de mégis csak *élesztette a faj önértétét*. S a mint e pusztulás bekövetkezett, a kisebbségben levő magyar pórnép nemzedékről nemzedékre vesztett ellenállási képességben, kezdett beolvadni.

Ha Kolozsvárról a Mezőség felé indulunk, már Szamosfalván láthatjuk az 1848-ban felperzselt kuriát, mely azóta sem épült fel — a falu oláh lett. S így megyen ez faluról falura!

Némileg szervezett magyar népiszkolat *sehol sem találtam*; de találtam „mestert“, ki hét hivatalt viselt, u: m: tanító tanítvány nélkül, cséplő-felügyelő, udvari cipő-foltozó, cigánypostás, harangozó (templom s harang nélkül), pipaszár-tisztító és — nyár idején — csürhepásztor.

Egy az eloláhosodás ellen küzdő helységben tanuja voltam azon pernek, mely arról vádolta a magyar papot, hogy hónapok óta nem tartott tanítást, a templomot 6 magtárnak, felesége ruhaszárítónak használta.

A hol még pap és tanító lappangott, az mind a legnyomorultabb helyzetben szinylődött; mindent tett, csak azt nem, mit czime szerint kellett volna. Szántott, kapált, kereskedett, udvari szolgálatokban eljár — de nem tanított. Nem is tehette, mert ez csakugyan nem volt kenyere; úgy is, hogy csak olyan vállalkozott e tisztségre, a ki egyébre alkalmas sem volt, meg úgy is, hogy semmi ellátásban nem részesült, minthogy a birtokosság maga is nélkülözött, s így terhet látott abban, a mi oly mondatatlanul fontos tényező, főleg ott, a hol egyébe sincsen.

Az oláh pápa ellenben a vallásával járó bigottság egész szigorával jár el papi tisztében, egy szertartást sem felejt ki, együtt él a néppel, ezt megbüvöli, felénekel a myszteriumok igéivel, annál bizonyosabban, mert mind ezeken kívül szegénysége arra kényszeríti, hogy vizet prédikáljon s — vizet igyek is. Ez föltétlen bizodalmat kelt az elhagyott népből; akár-milyen, de szellemi táplálékát képezi, s ilyen után sováro a legbutább nép is.

Csoda-e tehát ha a merőben elhagyott magyarság elfelejti hagyományait, velök veszi önértékét, morális támaszt és beléolvad abba az elembe, a melynek a milyen-olyan, de mégis csak van támasza? A ki a pórnap eszejárást, eszmekörét, hajlamait közelről nézte, tudhatja, hogy ez mit jelent.

És hová hanyatlak e nép?

Ismételtem, hogy nincsen fajgyűlölet bennem, de ki kell hogy mondjam: hogy *roszba* hanyatlak.

Az erdélyi oláhságban sok az a jel, mely arra mutat, hogy e nép agg lett s mint ilyen mivelődésre képtelen.

Mert az csakugyan frappáns egy jelenség, hogy pl. Kolozsmonostor falu, mely Kolozsvárral szorosban összefügg, *oláhlakta helység*, s noha századok óta az erdélyi magyarság emporiumával érintkezik, noha Kolozsvár magyar szellemű olya erős és ép, hogy teljesen absorbeálta az egykoron hatalmas szász telepet: Kolozsmonostor oláhsága egy vonással sem különbözik a mőcztől, ki faedényeivel leszáll a havasokról; egy szemernyi méltóságot nem vett fel, sem nemzeti jellegűt, sem magyart; *egy magyar szót sem sajtított el!* Ha eső kell neki, harangot fűrésztet; ha kigyul a háza, rostaforogással oltja, vagy tereli a szomszéd telkére!

És ha a szászok közé megyünk, úgy találjuk, hogy e német elemnek sem volt, de semmi befolyása az oláhrá; sőt, hogy a szász épen úgy, mint a magyar is, kénytelen oláhl tanulni, hogy e néppel érintkezessék!

Tömör társadalom alkotására szintén semmi kedve az oláhnak, mi szintoly érdekes, mint meglepő jelenség. Mert ime, egy a mint a tagosítás halad, az oláh elhagyja a falut, s telkére építi vályog viskóját. A falvak így szerte mennek!

És ily nép részévé avatja fel a pápa csókja az elhagyottságában vergődő, önértékét és hitét vesztett magyart.

Mondhatom, hogy a Szathmáry György indította mozgalmat pártolom; de úgy tetszik nekem, hogy azok az eszközök, a melyeket ily magánjellegű mozgalom szerezhet, *nem elégségesek*.

Itt hatalmasabb eszközökre van szükség olyanokra, a melyek a baj egész köré kihatnak, s megteremthetik az egyedül gyógyszerert is, melynek neve: *szervezett népnevelés mind a két félnek*.

Ugy is mondom, mert *nemzeti*, nagy érdeküket látok benne; ugy is, mert itt a *civilizáció* érdeke forog föl.

Ez nem lehet egyleti ügy, mert leghatározottabban a nemzet ügye.

És én hiszem is, hogy az a nemzet, mely a kevésbé veszedelmes, mert *nyíltan támadó* germanizációznak a tudományos akadémia miliókba került megalapításával állotta el utját, megadja azt a nehély szászszert is, mely egy, a nemzet testén *titkon rágódó*, s épen azért veszedelmes szű elfojtására szükséges.

És kétségbe is kellene esnünk, hogy ha megtörténne az, hogy a nemzet nem védi önmagát, önmagában a civilizációt az ellen a méreg ellen, mely azokban a terítők csókokban rejlik.

Herman Ottó.

A Medzsidje-rendjel.

Az ifjuság konstantinápolyi küldöttsége a rokonszenv, a barátság, a vendégszeretet szép emlékének kívül a Medzsidje-rendet is magával hozta a török fővárosból. Különbözők az a más, mint emlék. Az ifjak a szultán kitüntető kegyét nem tekintik, s nem is tekinthetik az érdem jutalmának, hanem csak egyszerű emlékeknek,

melyre valahányszor rátekinenek, föltűnnek újra lelkökben a konstantinápolyi feledhetlen, szép napok.

A Medzsidje-rendjel maga, abban az alakban, melyben azt a küldöttség tagjai bírják, az alábbi rajzon látható. Hétágu ezüst csillag, mindenik ág közt egy kis félholdal. Az ágak három-három sugárú vannak összetéve, s a csillag közepén egy piros zománczban Abdul Medzsid szultán, a rend alapítója tenyérnyomata * van egy domboru arany (az ötödik osztályu rendjénél ezüst) lapon. A zománczgyűrűn négy kis arabeszk paizson e szavak olvashatók: *szadakat*, (hűség), *hamijet*, (buzgóság), *gajret*, (iparkodás), s a legalsó a keletkezés éve: *szene 1268*. A rend egy vörös emailu csillagos aranyfélholdon függ, zöldszegélyű, habos, karmin selymeszalagon. A Medzsidje-rendnek öt osztálya van. Az első a gyémántos csillag, melylyel a „grand cordon“ jár; a második két nagy csillag: a mellen és a nyakban viselve; a harmadik osztályu rajzunkon látható, arany paizszal, a nyakon hordva; a negyedik ugyanaz, a mi a harmadik, de a mellen viselik; az ötödik teljesen hasonló az előbbiekhöz, csak a rosette kis kerek táblája ezüst. A harmadik osztályu parancsnoki, a negyedik tiszt, az ötödik lovag-rend.

A Medzsidjen kívül a török birodalomban még két rend van: a Nisani iftihar (a dicsőség jele) s az Ozmanije. Az elsőt II. Mahmud alapította, s ezzel kezdetben bizonyos rang volt összekötve, például katonánál ezredesség, magánembernél a negyedik czimfokozat. Keletkezése idejében keresztényeknek csak nagyon ritkán adták. A Medzsidjével már sokkal bőkezűbben bánt a porta; a krimi hadjárat franciaia, angol, olasz tisztjei majd mind részesültek e renddel való kitüntetésben. Az Ozmanije rend Abdul Aziz szultán alkotása, zöld zománczu arany csillag, sötétzöld szalagon; jobbra katonai rend.

A magyar ifjaknak január hónapjának délelőtt adta át Száva pasa a Medzsidje-rendet. A küldöttség a Galata szeráj nagy szalonjában, teljes díszben sort képezve várta a pasa megjelenését. A terem hátterét katonai kitüntetések foglalták el. Egyszerre kitaráltak a nagy ajtó szárnyai s Száva pasa, mellén a Medzsidje első cordonával, belépett, kísérve két őrnagy által, kik arany tálcájukon a fermánokat s a rendjeleket tartalmazó vörös szatyján etuiket hozták. Ő exzellenziájára a terem közepéig haladva, ott megállt s messzehangon francziául így szólt: — Ó Felsőge, második Abdul Hamid szultán nevében!

* A tenyérnyomat, a szultánok hagyományos név-alírása, igen régi eredetű. Aból származik, hogy abban az időben, mikor még az uralkodók nem tudták írni, a szultán bekente festékkel a jobb tenyerét s ezt nyomta „manu propria“ gyanánt a hatted, a fermánok pergaménjére. A tenyérnyomat különös alakját meghagyták aztán később is, midőn a szultánok már a „kalamesz“-t is tudták forgatni. Megmaradt öt fura vonás alakjában az öt ujj nyoma, s egy csomó arabeszk képében a tenyérnyomat. A név ez utóbbiak közé van írva apró betűkkel; a rendjelen: Abdul Medzsid kán, ben Mahmud.

Aztán egy kinevező fermánt vett kezébe, ajkához, homlokához érinté s egy etuivel együtt átnyújtotta a küldöttség vezetőjének, szerencsekívánatát fejezve ki neki. Így adta át a kitüntetését a küldöttség minden tagjának, kik mely hódolattal fogadták a fejedelmi kegyet, ajkukhoz, homlokukhoz emelve az okmányt s a rendjelet.

E szertartások után a küldöttség a jelen voltak jókívánatit fogadták, s fogatokba ülve a Dolma Bagese palotájába hajtottak, köszöneteket s haláljokat viendők a trón számolyához. A nagy váróteremben (keleti szokás szerint) körülbelül két óráig időztek az ifjak, miáltal az udvari személyzet csibukokkal, kávéval, rózsamézszel, ibolyakék serbettel, sehat lukummal, dúlcásázzsal s más török csemegével szolgált. Végre előtűnt az ajtó persa szőnyege mögül a szultán sógora: Mahmud Damad pasa óriás alakja, s a nagyur szokott ünnepélyes hanghordozásával elmondta, hogy a szultán erős fogfájása miatt (ez a fogfájás az, melyről legujabban beszéltek a lapok) nagy sajnálatára nem fogadhatja a küldöttséget. Az ifjak erre megkérték ő magasságát: kegyeskedjék legmélyebb haláljokat a szultán elé juttatni, mit Mahmud Damad pasa kegyesen megígért.

A küldöttség ezután a palotaőrsg tisztelgése közt a Dolma Bageseből a Galata szerájba tért vissza.

T. B.

Minuente licitáció.

Bank-karcolat.

Nagyszerű minisztertanács volt — Muszkaországban. Goresakoff az orosz mindenhátó, kijelentette, hogy ő olyan mór, a ki megtette kötelességét s most már mehet. A hadügyminiszteren van a sor, most az legyen a mór, ha ugyan készen áll rá.

— Készen vagyok! — felelt a hadak intézője, nagy önbizalommal s kitálta a papíron az egész arzenált.

Most hát már tudhatjuk, mi van keletkezésében keleten. Az ott kerekedett forgó szél egy legyintése hazánkra is átcsapott. Nagyban gyártják az Uchátiusokat, 1300 körül járnak már velök s küldik szerte széjjel; az összekötő vasuti vágányok sineit nagy sietséggel lerakják; a rezervista tiszteket értesítették állomáshelyeikről, hogy várjanak a „hapták“-ra; sőt — a mi a készülők háborúnak immár kétségtelen jele, — markotányosokat is toborznak, egy ezredhez hármat, s megesketik, hogy a tábor dolgairól el nem jár a szájok.

Ezt tehát mind igen szép kilátás a jövő tavaszra.

Időközben mi is elmondhatjuk, a mit az orosz hadügyminiszter: „Készen vagyunk!“ Megesináltuk a bankot, — az osztrákok bankját.

A minisztériumnak, mely lemondása óta csak ideiglenes minisztériumi minőségben alkudozott, új kinevezése meg fog jelenni a vasárnapi hivatalos lapban. Így írják.

A két kormány között tehát most már harmadszor is szent a béke, — nem tudni meddig.

Nagyszerű egy látvány végig tekinteni a lefolyt alkudozásokon.

— Nektek adjuk a vámot, ha adtok nekünk bankot, — mondá a magyar fél.

— Angenommen, — mondá az osztrák. De hát a fogyasztási adókból való megkárosítástokkal mi lesz?

— Tovább is károsodunk, ha adtok bankot.

— Angenommen. De hát a 80 millióval, melylyel a banknak tartozunk, mi lesz?

— Átvállaljuk a kvótáját, ha adtok egy kis bankot.

— Angenommen. Lássuk hát azt a bankot. Először is beismerjük, hogy ti nektek a törvény jogot ad akármivel felláttatni a bankotokat, de azt kikötjük, hogy csak a mi osztrák nemzeti bankunk részvényesei által állítástok fel.

— Hát isten neki!

— Aztán meg ne is legyen az külön magyar bank. Aranya, ezüstje itt marad.

— Hát hiszen ugy is jól van.

— Hanem kaptok egy directiót, de azt a mi bankszidaink választják.

— Ugy? no azt se bánjuk.

— S mind a két directiónak a bécsi központi választmány parancsol.

— Hát hiszen, ha másképp nem lehet...

— No jó, így hát, ha ebben egyetértésre jutottunk, más egyéb aprólékos dolgokban sem akadékoskodtok, reméljük a központi választmányt az actionariusok választják.

— Már hiszen engedelmet kérünk, hanem ha ilyen szerződéssel megvünk haza, attól lehet tartani, hogy hátunkra rakják a mandátumot. Valamit csak haza kell vinnünk magunkkal.

— No hát, mi az a legkevesebb, a mivel beértek?

— Hát tessék tudni, a mit mi kívánunk, az csak olyan tetsék-lássek. Szeretnők a központi választmány megalakítása körül megőrizni a paritást.

— Mit! hogy a felét ti választjátok?

— Oh isten mentsen ettől a vakmerő gondolattól! Mi csak olyan paritást óhajtanak, hogy a tizenkét választmányi tagból négy legyen magyar.

— Nyolcz meg osztrák. Angen —

— Bocsanatot kérünk alazattal. A többi nyolczat választják a részvényesek.

— Ohó fráterkám! ti szerénytelenek vagytok. Így még megeshetnek, hogy a többi nyolcz közé is tévedhetne vagy egy magyar. Nix tá.

Hanem tudjátok mit? Kaptok a választmányban két helyet.

— Hát az is jó lesz. De az egyik alkormányzót a magyar directio kijelölésére a magyar kormány nevezi ki.

— No nem tudni, mit mondanak ehhez az actionarius urak. De hogy lássátok, minő nagylelkűek vagyunk irántok, tegyük fel, hogy elfogadják.

— Tehát éljen a kiegyezés!

Mind a két kormány közli a megállapodásokat pártjával. Azok hosszú képeket csinálnak, de végre is mit teygenek? Ugy mutatkozik, hogy el fogják fogadni, a kiegyezésnek a parlamenti többség biztosítva van.

Ha két állam valamiben megegyezik, arról az a hiedelem, hogy azt most már az eső se mossa el.

Ohó! hátra van még a legnagyobb nagyhatalom: a bank.

— Mit? a magyarok két embert be akarnak csempészni a központi választmányba? És pedig abból az igazgatóságból, melyet mi választunk ugyan, de mely mégis magyar honpolgárokból áll? Aztán hogy az egyik alkormányzót az egyik, a másikat a másik minisztérium nevezze ki? Olyan nincs! Ezt mi nem engedjük!

Inkább elfogadjuk a miniszterek lemondását s kegyelmesen elbocsátjuk. Ha mindjárt a feje tetejére áll is a két ország.

Igy áll a bank-kérdés a mai napig. Ha még tovább foly, aligha el nem kell engednünk a választmányi két tagot is, meg az alkormányzónak is legalább a 70 százalékat.

Hiszzen akkor is meg lesz őrizve a paritás, s az osztrák bank a magyar kormánynak is azt mondja, a mit az osztráknak: „nesze semmi fogd meg jól.“

Ezt a semmit aztán latolgathatjuk a mérlegen, nem nagyobb-e véletlenül az egyik mint a másik, mert akkor oda volna a paritás.

Ez az egész komédia nagyon hasonlít a Lear király tragédiájához.

— Minek neked száz lovas? — mondja Goneril.

— De minek ötven is? — mondja Regan.

— Én egy egész országot adtam nektek — felel az ősz apa.

— Ha jól meggondolom, még 25 is sok. Elég volna tíz is.

— De minek tíz? sőt mire való egy is? Nem szolgálhat ki téged az én szolgám is — Schmerling, vagy Thun Leo?

Gyönyörűség nézni ezt a mulatságot. Mintha csak a muszka rendelte volna meg.

A részvény-papir parancsolgat a törvénykönyvek, a krajczár a koronának, s addig duobus litigantibus a muszkának ugyan csak áll a világ.

Junius Brutus.

Irodalom és művészet.

A Franklin-társulat kiadásából közelebből ismét egész seregét vetjük az érdekes és becses könyveknek.

A folyvást élénken tartott s jó és választékos „Oleó könyvtár“-ból, mely a hazai és külföldi irodalom egy becses, de nagybórra kisebb terjedelmű termékeit — melyek gyűjteményes, vagy összes kiadásokban részint nehezebben hozzáférhetőek, részint évek során feledésbe mentek, holott emlékezetben tartásuk s közkezen forgások több tekintetből kívánatos, — külön, önálló füzetekben, s nevének megfelelő oleó aron adja, vagy eleveníti föl: egyszerre ismét nyolcz füzet jelent meg, a 28—35. Tartalmuk a következő:

28. „Brigitta“. Beszély, Stifter Adalbertől ford. B. J. Ára 20 kr. — 29. „A telekese“. Beszély, Gauthier Teophilől, francziából ford. Székula Gyula. Ára 30 kr. — 30. „Byron“. Tanulmány Macaulaytól, angolból ford. B. P. Ára 20 kr. — 31. „Zsák Mór“. Beszély Jerrold Douglastól; magyartotta Belényesi G. Ára 30 kr. — 32. „Ferdinánd dala“. Beszély Eynaud Albertől, francziából ford. Huszár Imre. Ára 20 kr. — 33. „Cauczor népies költeményei“. Ára 30 kr. — 34. „Schäffer Magdala“. Beszély Prescott H. E.-től, angolból ford. Csukássy József. Ára 40 kr. — 35. „A mongolok betörése Magyarországra“. Sayous Eduárdtól, francziából ford. Takács István. Ára 20 kr.

A „Történelmi könyvtár“-ból, mely a nép és ifjuság számára, röviden, de azért elég alapon, mert a legjobb források felhasználásával, s könnyed, vonzó modorban adja a történelem főbb eseményeinek s szereplőinek csoportosítva vagy életrajzokban feltüntetett képét, a 29—33 füzetek jelentek meg, a következő tartalommal:

29. füzet „Cromwell Olivér és az angol forradalom“. Nagy Istvántól. — 30. füzet „A régi magyarok miveltetésének története“. Irta dr. Toldy László. Szerző e nagy gonddal összeállított kis műben megismerteti őseink szellemi és anyagi elhaladottságával. Részletesen jellemzi hibáikat és erőnyeiket, nyilvános, társadalmi és magánéletüket. Szellemi miveltetésüket és képzettségüket önálló fejezetekben tünteti föl, és bizonyítja, hogy őseink saját imodorról bírtak, melyet ő „ösmagyar irás“-nak nevez s ez irást mutatványokban is ismerteti; felelmit tudomány és irodalmi, jelesen költészeti termékeiről. Szól a hadügyről, a vallásról, szóval mind arról, a mi őseink miveltetését élénk tükrözi. — 31. „Az első magyar király“. Irta Áldor Imre. — 32. „Lengyelország végnapjai“. Irta Áldor Imre. — 33. „Orániai Vilmos vagy istenért és a hazáért“. Irta Áldor Imre. — Egy-egy füzet ára, esinotes képes borítékban, 40 kr.

A „Közhasznú családok könyvtár“-ból a következő három füzetet vesszük: 16. „Az anyák könyve“. A gyermek első nevelésének legfontosabb kérdéseiről. Irta dr. Riecke G. A. Fordította K. Beniczky Irma. — 17. „A nők apró költelmei s ezek fontossága az életben“. Irta K. Beniczky Irma. — 18. „Babonáság a salomban“. Irta K. Beniczky Irma. — Egy-egy füzet ára 40 kr.

A „Falusi könyvtár“-ból a 22. füzet jelent meg, tartalma: „A mező- és kertgazdaságra általános rovarok ismertetése és irtásmodja“. Irta dr. Nyáry Ferenc; ára számos ábrával 50 kr.

Jókai Mór munkáinak népszerű kiadásából (egy füzet ára 40 kr.), már a századik füzetet vesszük, mely öt kisebb érdekes novellát és rajtot tartalmaz.

A külföldi irodalom két jeles művel van képviselve ez újabb kiadványokban.

Egyik Dickens Károly talán legszebb regényének, a majd minden nyelvre lefordított s mindenütt olvasott „Copperfield Dávid“-nak, a gyöngéd rajzokban s lélektani és jellemfestésben oly gazdag, elévülhetlen szépségű műnek forlítása angolból, Zichy Kamillától; 5 kötet, ára 5 frt.

A másik Verne „Rejtélyes sziget“-ének átdolgozása Szász Károlytól (ára, számos képpel, 2 frt). Olvasóink lapunkból ismerik e mű rövidletét, mely azonban e külön kiadásban tetemesen bővítve jelenik meg. Ajánlása nem szorult.

„Az ozmán uralom története Európában“ czim alatt közelebb egy harmincz ivre terjedő munka fog megjelenni a Franklin-társulat kiadásában dr. Lázár Gyulától. A mű, mely a török nemzet őstörténelmével kezdődik s egész 1877-ig terjed, kéziratban már csaknem egészen kész s azok itelete szerint, a kik ismerik, igen sikerült és érdemes munka,

melyet kiválóan jellemez az élénk előadás. Előre is felhívjuk rá olvasóink figyelmét.

Simonyi Ernő a czeplédi küldöttség látogatásáról Kossuthnál, egy füzetet írt, mely szép kiállításban s a „Vasárnapi Ujság“-ban megjelent képekkel ékesítve, nem sokára megjelen, s 50 krajczárért lesz kapható.

„Kis török tolmács“ czim alatt jelent meg Lampel Róbert kiadásában Dallos Gyulától, egy kisded török nyelvtan és gyakorló könyv első füzet, mely mindössze 46 lapon a török nyelvtan alakját, bár röviden, de a gyakorlati czéla elegendően és oly világosan adja elő, hogy szakértők nyilatkozata szerint abból bármely mivel ember könnyű szerrel megtanulhatja a török nyelvet. Dallos nyelvtanítási rendszere ismeretes s elismerést nyert. Angol nyelvtana a leggyakorlatiabbak közé tartozik; német nyelvtanának pedig a legjobb bizonyítványt az szolgáltatja, hogy ötven kiadást ért, a mi nálunk még iskolai könyvvel is hallatlan. Ugyanazt a módszert követi szerző török nyelvtanában is; ebben a nehéz török betűk helyett az átírás módszert használja, mely a kiejtésnek átírásai megfelelőleg (a csakély eltérések az első lapok jegyzeteiben vannak említve) magyar betűkkel él, s így a nyelv megtanulását tetemesen könnyíti. Dallos e művében, melynek második füzet, a gyakorlati rész saját alatt van, sok évi keleti nyelvtanulmányai eredményét állította össze; s most, a török rokonszenv korszakában, időszereleg adja át a magyar közönségnek. A legjobb külföldi mintákat, jelesen Morris (angol) Primer english grammar-ját is felhasználta, de saját módszerén halad, mely minden szót és szólamot — arab összehasonlítással — kimagyaráz és érthetővé tesz. A második füzet teljes könyveske ára csak 80 kr.; s mivel magtantulásra, keletre utazók használatára, czélszerű kézi könyv, alig szorul ajánlásra.

Lampel R. kiadásában megjelent „Az 1876. évi törvények gyűjteménye“ az országos törvénytár hű lenyomása, 790 lap nyolczdréd alakban, ára 2 frt 50 kr.

A „Nemzetgazdasági Szemle“ a magyar tud. akadémia nemzetgazdasági folyóirata, mely két év előtt megszűnt, közelebb újra fel fog támadni. György Endre jeles képzettségű fiatal nemzetgazdasági író-társunk szerkesztése mellett. E folyóirat évnegyedéknél fog megjelenni; s egyes füzetek ára 1 frt 60 kr. lesz, egész évi előfizetés 5 frt. Az előfizetők az akadémia könyvkereskedésébe Knoll Károlyhoz intézendők.

Uj zeneművek. „Czimbalom-iskola“ czim alatt Schunda V. J. jeles művét átdolgozva, s nagyobb gyakorlatokat, valamint hatáson átírtakat tartalmazó füzetet megkötve adta ki Allaga Géza. Ára a terjedelmes füzetnek 4 frt. Ajánljuk a czimbalom barátai figyelmébe. — Táborszky és Parsch kiadásában megjelentek: „A kis postás“ induló zongora-iskola ifj. Fahrback Fülöpötől, ára 60 kr. — „Mert ég e magányos könyvespapp“, tenorhangra zongora-kisérőtel Roch Józseftől, ára 50 kr. — Pírnitzer bizománnyában egy „Magyar élelme“ jelent meg Deák emlékének szentelve, zongorára szerette Engel József, ára 1 frt 20 kr.

A nemzeti színházban e héten került először színi Mozartnak „Varázsfuvola“ című dalműve, melyet a genialis zeneszerző életének utolsó évében, 1791-ben írt, s mely azóta a mivel világ összes nagy színpadait bejárta. Mielőtt még a magyar színművészetnek az ország fővárosában állandó temploma volt, s a magyar nyelv és nemzetiesség apostolai vándorlással járták be a hazát, a jobban szervezett színtársulatok szinte előadták ezt az örökös becsű darabot, s a színművészet uttörői között például Déryné a „Varázsfuvola“-beli legnehezebb szerepben, s „éj királynoje“ szerepében aratta legszebb diadalait. Mióta a dalmi megszületett, azóta sokat haladt a zeneköltészet s megtermettek az u. n. zenedrámák, mely már fejlettebb foka a színi zeneszerzésnek. De azért a 86 éves darab még ma is az újdonság erejével hatott, s a lángelkű zeneszerző igazán bővös zenéje egészen elbájolta költői derűjével a közönséget. A szöveg, melyet ama kor egyik nevesebb írója, Schikaneder szerkesztett, messze elmarad a zene bájai mögött, habár talán tulzottnak mondhatni ama szigorú bírálatot, melyet némely lap kritikusa mondott fölötte. Ugy látszik, a kik föltétlenül pálcát törtek fölötte, nem ismerték a szöveg történetét. Ez az önmagában tekintve — igaz — kevés költői beccsel bíró szöveg egészen más színben tűnik fel, ha meggondoljuk, hogy az nem egyéb, mint allegória, s hogy úgy mondjuk, a szabadelvűség győzelmének apotheoza az előítéletek és val-

Egy haszontalansági petít sor, vagy annak helye egyeztetési igazgatásnál 15 krajczár; többesüri igazgatásnál 10 krajczár. Bélyegdíj külön minden igazgatás után 90 kr.

HIRDETÉSEK.

Kisbíraltatunk számára hirdetőnyelvet előfordul: HANSEN, stein és Vogler Wallfische Nr. 10, Mosse R. Seiderstrasse Nr. 2 és Oppelk A. Wallstraße Nr. 22.

PURITAS haj-iftító tej.

A „Puritas“ nem hajfesték, hanem tejemű folyadék, mely majdnem azon csodálatos hatással bír, hogy ősz hajakat megifjít, szesz szesszant, még pedig legkésőbb ötvenéves nap alatt ama színt visszahozza, melylyel eredetileg bírtak!

ALKALMAZÁSA

A világon a leggyorsabb. A tejet kezünkbe öntve, a haját addig dörzsöljük vele, míg egészen át nincs áztatva, s ezt naponként kétszer ismétljük. Ebből áll az egész. Ha a haj eredeti színié vissza-nyerte, mi rendszeren is vagy tizenkét nap múlva szokott bekövetkezni, akkor a további használat a tejnek hatékonyabb egyeztetési bedörzsölésére szorítkozhatik.

Egy üveg „Puritas“ ára 2 ft (postal küldésnél 20 kral több) s kérszempén vagy utánvétel mellett kapható Bőcsen: **FRANZ OTTO-nál, Mariahlforstrasse 38.**

- Főraktár:** 2350
Budapest: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznél, Király-utca 7.
Raktárak Magyarországi következő gyógyszertészeit:
 Arad: Rozsnyay Mátyas. — Tombor Kórnél.
 B.-Csaba: Lang G. — Páncsova: Graf V. H.
 B.-Ecsen: Göllt Nándor. — Pécs: Goldschmidt M.
 Eszék: Golobacki József. — Pöstyén: Orgon János.
 Dima: J. G. — Pozsony: Solta Rezső.
 Gyöngyös: Voszary Tamás. — Rimaszombat: Liszka József.
 Mersita Nándor. — S.-A.-Ujhely: Pintér Ferencz.
 Győr: Vollenhofer F. G. — Szeged: Teutsch J. B.
 Kármán: Müller F. J. — Székely: Gürtler Károly.
 Karolyvár: Csiky Kristóf. — Szeged: Meák Gyula.
 Kassa: Hegedűs Lajos. — Szeged: Kovács Albert.
 Keszthely: Wüsch Ferencz. — Károlyváros: Diebolla Gy.
 Kolozsvár: Valentini E. A. — Kőszeg: Küttel István. — Szigetvár: Salamon Gyula.
 Kőszeg: Küttel István. — Temevár: Lechner B.
 Miskolc: Dr. Csáthy Szabó Ist. — Tokaj: Bereznyi E.
 Nagy-Becskerek: Kókits A. F. — Veraszt: Strach S.
 Nagy-Enyed: Binder Ácsot. — Zólyom: Stech L. Jós.
 Nagy-Kanisza: Prager B.
 Nagy-Várasd: Molnár József.

A FRANKLIN-TÁRSULAT Történelmi könyvtár.

A magyar nép- és ifjuságnak ajánlva.

Czímkeppel és színes borítékba fűzve. Ára egy-egy fűzetnek 40 kr.

1. fűzet. **Hunyadi Mátyas király története.** Jósika Miklós után.
2. **Washington élete.** Élet- és jellemrajz, Irving, Banroft s mások nyomán. Irta Dr. László Gyula.
3. **Mohammed élete.** Irta Áldor Imre.
4. **A nagy Napoleon császár története.** Irta Áldor Imre.
5. **Nagy Sándor és kora.** Irta Áldor Imre.
6. **Nero s az első keresztény-üldözés.** Irta Veréssy Arnold.
7. **XII. Károly svéd király története.** Irta Áldor Imre.
8. **Nagy Péter, a minden oroszok csárja.** Irta Áldor Imre.
9. **Nagy Frigyes élete.** Irta Áldor Imre.
10. **Karthago vagy egy világváros története.** Irta Áldor Imre.
11. **Hősök és hőditők, vagy Mohammed utóái.** Irta Áldor Imre.
12. **Medici Lőrincz, vagy köztársaság aranykora.** Irta Áldor Imre.
13. **József császár vagy egy emberbarát a trónon.** Irta Áldor Imre.
14. **Hunyady János és kora.** Irta Áldor Imre.
15. **Attila hun király története.** Irta Áldor Imre.
16. **Két Rákóczy.** Irta Áldor Imre.
17. **Korona és vérpád, vagy Stuart Mária története.** Irta Áldor Imre.
18. **Árpád és a magyarok letelepedése.** Irta dr. Toldy László.
19. **Magyar nemzeti vértanúk.** Irta Áldor Imre.
20. **Bismarck, élet- és jellemrajz.** Irta Csukási József.
21. **Columbusz Kristóf.** Irta Áldor Imre.
22. **Nagy Károly, római császár története.** Irta Áldor Imre.
23. **Hun utódok vagy az avar birodalom története.** Irta Áldor Imre.
24. **Szent László király élete, a legjelesebb honi történetírók felhasználásával.** Irta Toldy László.
25. **Széchenyi István gróf vagy Magyarország ujjászületése.** Irta Áldor Imre.
26. **Julius Caesar története.** Irta Veréssy Arnold.
27. **V. Károly császár.** Irta Áldor Imre.
28. **XIV. Lajos, vagy Franciaország aranykora.** Irta Áldor Imre.
29. **Cromwell Oliver és az angol forradalom.** Irta Nagy I.
30. **A régi magyarok miveltségének története.** Irta dr. Toldy L.
31. **Az első magyar király.** Irta Áldor Imre.
32. **Lengyelország végnapjai.** Irta Áldor Imre.
33. **Oranai Vilmos vagy Istenért és a hazáért.** Irta Áldor Imre.

A magyar nemzetnek soha sem volt nagyobb szüksége, mint most — arra, hogy a történet, az élet mestereinek intéseit meghallgassa, számbavegye. A Franklin-társulat érzékeny hiány pótlására vállalkozik tehát, midőn „Nemzeti múzeum”, „Vasárnapi könyvtár”, s más országosan ismert és fölkarolt gyűjteményes kiadványaihoz egy újat ismét, a „Történelmi könyvtár”-t mely a hazai és világtörténet főalakjait és mozzanatait vonzó előadással, a legkiválóbb és leghitelesebb források nyomán fogja bemutatni a közönségnek. A csinos kiállítás s színezett czímleppel hét tömött ívbe terjedő fűzetek csekély ára: 40 kr. lehetséges teszi hogy a legszerényebb hájfékba is eljusson e vállalat, melynek érdeke és tanulságos tartalma fennebbi czímekben közöljük.

Gyönyörű szép HÖLGYRUHAKELMÉK

a legkedvezőbb megvásárolhatók HAMBURGER ADOLF-nál, Budapest, koronaherezeg-utca 8. sz.

Minták kiválasztására ingyen és bérmentve bárhová küldetnek.

Dr. Pattison köszvény-gyapottja

enyhíti és gyorsan gyógyítja a köszvény és csúsz minden nemét, ugymint: arc-, mell-, nyak- és fogfájást, fej-, kéz- és térdköszvényt, tag-szaggatásokat, hát- és csípő-fájásokat. 70 krajczáros egész, és 40 kr. alatt csomagokban kapható: Török József gyógyszerárban Budapestben (király-utca 7. szám.)

Különös figyelemre méltó!

A hírneves dr. FORTI-féle sebtapasz

mely rendkívül gyorsan gyógyítja a sebeket, és a leggyorsabb, legbiztosabb s egyszerűsége miatt a legkedvezőbb eszköz különösen bajokban.

Egy csomag ára 50 kr., nagyobb csomagé 1 ft használati utasítással együtt, postán küldve 20 kral több.

Központi küldeményező raktár Pesten: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész úrnál király-utca 7. sz.

Továbbá kapható Budapestben: Jezovits M. udv. gyógyszerárban, a nagy (3) koronás marokkó-utca sark. — Formányi D. gyógyszerárban a vacsi-utczában és idős Dr. Wagner D. gyógyszerárban, váci boulevard 59. — Egressy R. gyógyszer. nádor-utca 2. — Telkesy J. udvari gyógyszerárban a várban. — Wlaschek E. gyógyszerárban a Krisztina-városban. — Frum J. Schwartzmayer K. gyász. vizváros fő-utca. — Elzsdorfer G. gyász. Tabánban (Ricsváros) fő-utca. — Alsó-Lendván: Kis B.-nál. — Aradon: Rozsnyay M. gyász. úrnál. — E.-Ujfalun: Vass János. — Bekes Csabán: Bizer B. — Bőd-Szent-Mihályon: Lukács F. — Debreczenben: dr. Róthachnek V. E. Tamásy K. — Göllt N. Duna-Földváron: Nádhera P. — Egerben: Plank Gy. — Schüttig J. és Köllner Lőr. — Eperjesen: Isépy Gy. — Ersekújváron: Conlechner J. — Gyöngyösön: Mersita N. — Győrött: Lechner F. — Hajoson: Faller J. postamester úrnál. — H. Szabolcsban: Besszides J. — H.-M. Váshely: Wolf V. — Huszon Teodorovich Jend. — Jászberényben: Töschler E. — Jolánán: Keckéay T. — Kassán: Keregkó A. Wandrachek K. — Mezőgyász: Hegedűs L. — Késmárkon: Generasich C. A. — Késmáromban: Grötschel Zs. — Kunmadarason: Jung K. — Léván: Boleman Ede. — Mező-Berényben: Baranyi M. — Mezőtúron: Borbás J. — Miskolcban: Dr. Csáthy, Máyer Rezső gyógyszer. Szabó J. — M.-Szigeten: Héder L. — Mitroviczon: Körtöschits Á. úrnál. — N.-Kanisza: Prager Béla. — N.-Károlyban: Sztér J. — N.-Szombaton: Pánotsek R. — N.-Varadon: Huzella M. és Molnár J. gyógyszer. — Nyírbátoron: Sztubár J. — Nyíregyházán: Korányi J. gyász. és Kovács S. — Pakson: Malatinszky S. — Pécsen: Sipócz J. — Pozsonyban: Pisztor B. — Putnokon: Fekete N. Rimaszombatban: Hamlik K. — Rozsnyón: dr. Pösch J. gyász. és Hirsch J. N. — S.-A.-Ujhelyen: Gallik G. és Pintér F. — Sámsonon: Szaborszky L. — Szathmáron: Bosen J. — Sz.-Herényen: Braun J. és Diebolla Gy. — Székely-hídon: Szabó J. — Szombathelyen: Pillech F. — Tarján: Monó T. — Temevárótt: Pocher J. E. és Pap J. — Técsön: Agoston Gy. — T.-Ujlakon: Rojkó G. — Tokajban: Dr. Juhász P. — Ungváron: Lán Sándor gyógyszer. Speck J. Peltárszky A. és Krausz A. — Váradián: Lellic Ede. — Veszprémben: Ferenczy K. — Zágrábban: Hegedűs Gy. és Mitbach Zs. — Zirczen: Tejtel J. — Zólyomban: Stech L. — Erdélyország. Kolozsvárt: Valentini A. és Wolf J. — Brassón: Morseher W. F. és Gyertyánffy J. és úrnál. — Hátszegben: Máté B. gyógyszer. — M.-Vásárhely: Bucner M. — Szászváros: Rekeri E. K. — Ha kitűnő hatású és olcsó ajánlatok győjtáras kintőlők. Forti László. Lakás: Budán, ricsváros, fő-utca 590. szám.

Ló-eladás.

Gróf Sándor méneseiből vérsorsú tekintetűből árba bocsátatik a 8 éven át erős dolgozólovak tenyésztésére jó sikerrel használt 1865-ki 184 cím. magasztos faj. Bertha nőri kanca és Domino angol telivér mént után eső Puno kanca és Hawelock eredeti Yorkshire trappolo faj méntől származó Jupiter nevű mént. Bővebb felvilágosítás a feljöléségnél Esztergom-Bajnán nyerhető.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együttl.: egész évre 12 ft félre ... 6. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 8 ft félre ... 4. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 ft félre ... 3.

9. szám. — 1877. Budapest, márczius 4. XXIV. évfolyam.

UJABBKORI UTAZÓK AFRIKÁBAN.

VALAMI sajtáságos, kimagarázhatatlan ígézet tartja lebilincselve érdeklődésünket az ismeretlen forróví tartományok iránt. A lég örökös enyhesége, a növényvilág gazdag tenyészete, s a természet összes működésének anyai gondoskodása ott élő gyermekeiről — mindezek sovár kalandozásra hívják fel képzelőnket ama gyönyörű tájak felé, honnan minden hír és minden tudósítás egy titkoszerű vonzerőt gyakorol egész lényünkre. Mily előnyösen különböznek ama tündéres tájak Éjszak sivar jégvidékeitől! Kane, Hayes, Hall, Payer, Weyprecht, Nares kapitány s az örökös tél birodalmában megfordult többi utazók tudósításait olvasván, magunk is úgy szólna szemben képzeljük magunkat e sötét, hóborította, kietlen pusztaság borzasztó veszélyeivel; ott állnak lelki szemünk előtt a nyomorult fabódék, az otthoniatlan, kényelmetlen hókunyhók, melyekben az észsarkari kalandkeresők elszánt csapatja hosszú, nehéz hónapokat töltött el, akárhányszor élethalálközdelmet állva ki éhséggel, szomjúsággal és fagygyal, míg körültek az egész táj megmerevülten pihent az örökös kihaltság zord szemfedője alatt.

Mennyivel más, vidámbb érzelmek tartják meghódítva lelkünket, ha képzeletünkben egy forróví utazó lépteit követjük! Mig talán szobánk ablakait a tél hóviharjai ostromolják kívülről, az alatt mi bent forróví utazónk kalauzolása mellett a távol Indiákon, Afrika ismeretlen egyenlítői tájain, vagy Dél-Amerika elragadó szépségű öserdőiben kalandozunk, majdnem észre véve körültek a szebbnél szebb, ismeretlen virágok édesen kábító illatját, s gyönyörködve a szebbnél szebb tollazatu ismeretlen madarak kellemes énekében, és feledve, hogy a földön még rideg, szomorú vidékek is létezhetnek. Nem esoda tehát, ha minden újabb utazót, kik földünk amaz édenibb tájait tüzték ki fölfedező kutatásai működési terül, mintegy önkénytelenül is követni vágyunk érdekes kalandozásaink közepette. Azért érdekelnek minket azok az

Dr. SCHWEINFURTH GYÖRGY.